

NÁRODNÍ
PAMÁTKOVÝ
ÚSTAV

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVISŤE
VOLOMOUCI

Archeologický atlas MPZ Šternberk a SH Šternberk

Vypracovali:
Mgr. Hana Dehnerová
Jan Grégr

2016

Na titulním listu: Šternberk, pohled od jihu na hrad a předhradí v době rekonstrukce kanalizace a vodovodu na jižním předhradí, foto: H. Dehnerová, 2013.

Tato práce vznikla v rámci výzkumného cíle „Archeologie 1.2 Průzkum a vyhodnocení archeologického potenciálu vybraných památkových území a objektů ČR“, financovaného z institucionální podpory Ministerstva kultury na dlouhodobý koncepční rozvoj (DKRVO).

Tato práce, která vznikla tvůrčím zpracováním výsledků záchranných archeologických výzkumů, je chráněna autorským právem podle zákona 121/2000 Sb. Ve smyslu tohoto zákona jsou chráněny i jednotlivé části této práce jako např. skici, náčrty, plány apod. Části práce nebo práci celou lze uveřejnit pouze se svolením autorů.

NÁRODNÍ
PAMÁTKOVÝ
ÚSTAV

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ
V OLOMOUCI

ARCHEOLOGICKÝ ATLAS

MPZ Šternberk a SH Šternberk

O B S A H

Strana

1. METODA A CÍL ŘEŠENÉ PROBLEMATIKY	2
2. POPIS MAPOVÝCH LISTŮ ARCHEOLOGICKÝCH VÝZKUMŮ	4
3. STAV ŘEŠENÍ	4
4. GEOMORFOLOGICKÝ, GEOLOGICKÝ A PEDOLOGICKÝ POPIS, KRAJINNÉ PROSTŘEDÍ	5
5. HISTORIE A PROCES ARCHEOLOGICKÉHO POZNÁVÁNÍ	6
6. PRAMENY A LITERATURA	8
7. ATLAS – TEXTOVÁ ČÁST	12
7.1 STÁTNÍ HRAD	12
7.2 MĚSTSKÁ PAMÁTKOVÁ ZÓNA	15
8. SEZNAM PLÁNŮ	22
9. ATLAS – PLÁNOVÁ ČÁST	23

Vypracovali:

Mgr. Hana Dehnerová, Jan Grégr

V Olomouci 2. 9. 2016

.....
podpisy referentů

Složení pracovního týmu:

vedoucí:
digitalizace:

Mgr. Hana Dehnerová
Jan Grégr

1. Metoda a cíl řešení problematiky

Státní hrad Šternberk je národní kulturní památkou, evidovanou pod č. rejstř. 286. Od 1. 1. 2003 se stal objektem ve správě Národního památkového ústavu, územního odborného pracoviště – správy státních hradů Bouzov a Šternberk, v letech 2004 až 2012 byl objekt součástí Národního památkového ústavu, územního odborného pracoviště v Olomouci. Od 1. 1. 2013 je SH Šternberk ve správě NPÚ, územní památkové správy v Kroměříži. Od roku 2001 zajišťuje archeologickou památkovou péči nynější odbor archeologie Národního památkového ústavu, územního odborného pracoviště v Olomouci (dále NPÚ ÚOP OL).

SH Šternberk je součástí městské památkové zóny (MPZ) Šternberk, prohlášené roku 1992. Hranice MPZ Šternberk je vymezená v příloze vyhlášky Ministerstva kultury ČR č. 476/1992 Sb., její zobrazení v mapě je přístupné na informačním portálu NPÚ – památkový katalog (<http://pamatkovykatalog.cz/>), případně v metainformačním systému NPÚ.¹

Archeologický atlas MPZ Šternberk a SH Šternberk (dále Atlas) byl vytvořen v rámci projektu archeologických atlasů objektů ve správě NPÚ, který navazuje na archeologické atlasy měst Olomouce a Litovle, zpracovávané archeologickým pracovištěm NPÚ ÚOP OL. Okolnosti potřeby vytvoření archeologických atlasů jsou podrobněji shrnuty v Archeologickém atlasu MPZ Litovel (Šlězár – Grégr – Faltýnek 2012).

Atlas zachovává stejnou strukturu, jako předchozí Archeologické atlasy, zpracované NPÚ ÚOP OL. Je rozdělen do dvou částí. **Plánová část** je tvořena digitalizovaným plošným polygonem zachycujícím rozsah archeologické akce, do úrovně sond a liniových výkopů, které jsou dostatečné pro základní orientaci. Převod terénní dokumentace do digitální podoby byl realizován v programu MicroStation®V8 verze 05.02.35 Windows x86 z roku 2002 firmy Bentley Systems. Vektorizované terénní záměry půdorysů výzkumů byly v jednotlivých

¹ <https://iispp.npu.cz/mis/publicDocumentDetail.htm?id=43587> (cit. 2. 9. 2016)

vrstvách ukotveny do digitální katastrální mapy (dále jen DKM) k. ú. Šternberk. Atlas nezachycuje vertikální stratigrafii (tzn. hloubku zásahů pod úroveň terénu), tyto informace, případně odkazy na příslušnou literaturu a nálezové zprávy, jsou uvedeny v **textové části** Atlasu, která je koncipována ve formě stručného abstraktu k odborné i formální stránce archeologické akce.

Digitalizovaná mapa je archivována ve formátu *.dgn a výsledná podoba Atlasu ve formátu *.pdf a v tištěné verzi (NPÚ ÚOP v Olomouci, NPÚ ÚPS v Kroměříži - Odbor správy a prezentace kulturního majetku a Správa SH Šternberk).

Cílem vypracování Archeologického atlasu MPZ Šternberk a SH Šternberk bylo vytvoření přehledu všech známých archeologických zásahů, případně jejich výsledků v areálu SH Šternberk, což umožní získat ucelenou představu o dosud archeologicky zkoumaných nebo naopak vůbec nezkoumaných plochách. Mapa a následná mezioborová diskuze může přispět k vývoji poznání celkového stavebně historického vývoje areálu hradu, pomůže ověřit vypovídací hodnotu ikonografických pramenů nebo stanovit výzkumné cíle do budoucna. Atlas by měl sloužit jako oborový informační zdroj, jako podklad při přípravě stavebních projektů pro správu památkového objektu i jako nástroj pro státní správu. Atlas bude dán k dispozici jak správě hradu, tak investičním technikům odboru správy a prezentace kulturního majetku NPÚ, ÚPS v Kroměříži. Měl by se tak stát součástí zadávací dokumentace při tvorbě projektů, kdy bude možno v předstihu zohlednit např. existenci a zachování podzemních zdív nebo dutin.

Podobně část Atlasu pro MPZ Šternberk si klade za cíl stát se aplikovaným systémem evidence archeologických akcí na území historického jádra města Šternberka, jako památkově chráněného území s větším počtem archeologických akcí a stát se specializovanou mapou s odborným obsahem, která vyhodnocuje archeologický potenciál městské památkové zóny. Sloužit by měl jako oborový informační zdroj a nástroj pro státní správu (např. pro predikci dosud nenarušených archeologických terénů, využity budou pro projektování zemních zásahů, stavebních projektů, potřeby územního plánování a obnově památkových objektů, využijí ji stavební odbory a odbory památkové péče aj.). Vhodná je implementace této specializované mapy do Státního archeologického seznamu ČR. Vznik této specializované mapy, jako nástroje aktivní preventivní ochrany archeologických terénů, je v souladu s naplňováním Evropské úmluvy o ochraně archeologického dědictví Evropy.

2. Popis mapových listů archeologických výzkumů

Za základní jednotku územního vymezení „Archeologického atlasu MPZ Šternberk a SH Šternberk“ (dále jen Atlas) je stanoveno k. ú. Šternberk; 763527 (dále jen k. ú.). V rozsahu tohoto k. ú. je použito soutisku s mapovými listy Státní mapy 1:5000 - odvozené (dále jen SMO 5). Tyto mapové listy jsou rozděleny na dílčí čtvercovou síť, využívající vždy v označení číslo příslušného mapového listu. Konečný dílčí čtverec (tzn. mající nejvíce polohopisných detailů) je v měřítku 1:500, což plně postačuje pro základní orientaci (viz kapitola 1). Výjimkou je plán 2, který zobrazuje v měřítku 1:300 areál hradu Šternberka na výřezu ze čtyř mapových listů (listy 091563/ A1, A2, B1, B2), a to z důvodu přehlednější prostorové orientace pro areál hradu v tištěné variantě Atlasu.

Podkladem vyhotovených archeologických plánů je digitální katastrální mapa k. ú. Šternberk (763527) s vyznačením parcelních čísel, do které byly graficky zobrazeny plošné rozsahy jednotlivých výzkumů.

3. Stav řešení

Tvorba Atlasu byla zahájena v roce 2015, kdy byly do digitální podoby převedeny všechny archeologické zásahy v areálu hradu Šternberka, ke kterým existovala dokumentace. Jde o archeologické zásahy provedené v letech 2001–2014 archeologickým pracovištěm NPÚ ÚOP OL. Soupis negativních zjištění, u kterých nebylo provedeno bližší zaměření, je uveden na konci textové části Atlasu.

V roce 2016 byly do Atlasu přidány archeologické výzkumy provedené v rámci MPZ Šternberk v letech 1980–2015 archeologickým pracovištěm NPÚ ÚOP OL. Zatím nebyly zpracovány archeologické akce jiných organizací oprávněných provádět archeologické výzkumy, které se také podílejí na archeologických výzkumech ve Šternberku (např. Archeologické centrum Olomouc).

Textová část Atlasu je rozdělena do dvou dílů, první díl zahrnuje chronologicky řazené výzkumy v areálu SH Šternberk. Druhý díl je věnován MPZ Šternberk. Výzkumy jsou řazeny podle mapových listů Atlasu. V rámci jednoho listu pak abecedně podle názvů ulic, popisy k výzkumům v jedné ulici jsou pak řazeny vzestupně podle čísel orientačních budov.

Označení jednotlivých archeologických akcí se řídí evidencí archeologických akcí odboru archeologie NPÚ ÚOP OL. Výzkumy realizované do roku 1999 jsou označeny kódem, který se skládá ze zkratky města, ulice s č. o. budovy a koncovým dvojčíslem roku, kdy

výzkum proběhl (ŠT-JA8-98). Od roku 2000 je používán jiný systém, číslo akce se skládá z pořadového čísla archeologické akce v daném roce lomeného koncovým dvojčíslím roku, kdy byla akce zahájena (např. 103/01) a ukončeného kódem olomouckého pracoviště NPÚ 391. Jednotlivé sondy jsou pak označeny zavedeným systémem vzestupného číslování lomeného rokem, ve kterém byla sonda provedena (např. S1/01).

4. Geomorfologický, geologický a pedologický popis, krajinné prostředí

Město Šternberk se nachází 15 km severně od Olomouce, na rozhraní Nízkého Jeseníku a Hornomoravského úvalu. Městem protéká od severu k jihozápadu potok Sítka. Šternberský hrad je situován nad městem, v nadmořské výšce 294–310 m n. m., na jižním svahu západního výběžku Zámeckého kopce, jehož západní svah se sklání do údolí potoka Sítky.

Šternberk geomorfologicky spadá do dvou jednotek, město do jednotky Karpaty, soustavy Vněkarpatských sníženin, podsoustavy Západních Vněkarpatských sníženin, celku Hornomoravského úvalu a podcelku Uničovská plošina. Uničovská plošina, omezena na východě zlomovými svahy Nízkého Jeseníku, je plochá nížinná pahorkatina o střední výšce 245,6 m, tvořená neogenními a kvartérními usazeninami – náplavové kužely vodních toků stékajících z Jeseníků (Demek ed. 1987, 527). Hrad náleží k jednotce Česká vysočina, Krkonošsko-jesenická subprovincie, Jesenická oblast, Nízký Jeseník, Domašovská vrchovina. Domašovská vrchovina je členitá vrchovina o střední výšce 547,5 m, její jihozápadní část je silně rozřezaná mladými hlubokými údolními (Demek 1992, 28–29).

Geologicky lokalita náleží hlavní jednotce Českému masivu. Předkvartérní podloží je dle geologické mapy 1:50 000 list 14-44 Šternberk zastoupeno hornobenešovskými souvrstvími se střídáním drob (lokálně s vložkami slepenců), prachovců a břidlic. Kvartérní pokryv tvoří nivní a svahové sedimenty, mechanické zvětraliny jílovito-písčitého charakteru a dále antropogenní uložení (Demek 1992, 71–72; Čermák –Hašek – Peška – Vrána 2001, 11).

Z hlediska pedologie leží Šternberk na rozhraní oblastí půdního typu hnědozemě na spraších a kambizemě typické nasycené a kyselé, v řepařské výrobní oblasti (Prax 1997, 43–45).

5. Historie a proces archeologického poznávání

Hrad Šternberk byl založen Zdeslavem ze Šternberka (původně z Chlumce) nedlouho po polovině 13. století a měl jednoduchou bergfritovou dispozici a obvodovou zástavbu. První písemná zmínka o hradě Šternberku je z r. 1269, kdy je v majetku Alberta I. ze Šternberka. Do podoby hradu patrně výrazně zasáhl biskup Albert II. ze Šternberka (1322?–1380), kromě přístaveb je na hradě doložena i dostavba a vysvěcení kaple (1376). Do současnosti je v původním stavu dochována část presbytáře. Albert odkázal šternberské panství svému synovci Petrovi ze Šternberka (1380) a po jeho smrti 1397 zdědil hrad Petrův švagr Petr I. z Kravař.

Kravařové drželi hrad až do r. 1466. V době husitských válek byl r. 1430 dobyt Prokopem Holým a obsazen husity až do r. 1432. Za Jiřího Strážnického z Kravař (1440–1466) byl za válek poškozený hrad opravován, bylo modernizováno opevnění. Po smrti Jiřího zdědila panství jeho dcera Ludmila, žena Alberta Kostky z Postupic. Jejím druhým sňatkem s Janem Berkou z Dubé a Lipé přešlo panství na tento významný rod na více než sto let.

Za Berků došlo v průběhu 16. století k velké renesanční přestavbě hradu. Na přelomu 15.–16. stol. (1507) byl adaptován dvoukřídlý palác na jihozápadní a severozápadní straně; dva letopočty 1526 v nárožích severní linie hradby dokládají rozsáhlé úpravy opevnění za Ladislava Berky. Nejvýraznější stavební činnost prováděl poslední Berka, Jan Václav. Po velkém požáru Šternberka roku 1538, který zasáhl i hrad, následovala od 1. poloviny 40. let obnova, ukončená roku 1560. Areál hradu byl rozšířen mimo staré hradní jádro - severozápadní palácové křídlo bylo zvětšeno novým traktem vestavěným do prostoru někdejšího parkánu mezi starší nárožní opěrák a hranolovou věž. Již ve 20.–30. letech 16. století, nejpozději však do r. 1536, bylo vystavěno severní křídlo předhradí, v letech 1532–1536 byla realizována rozsáhlá výstavba nových hospodářských a správních budov předhradí na jihovýchodní straně směrem k městu, v severozápadním nároží podhradního areálu byla zřízena půlkruhová bašta a ze západu a jihu bylo napojeno městské opevnění.

Po smrti Jana Václava Berky 1565 přešlo panství na jeho dceru Kateřinu, provdanou za knížete Karla z Minsterberka a Olešnice (1570). Tento rod vymřel r. 1647 a následně sňatkem dědičky přešlo panství do rukou Württemberků a bylo posléze rozděleno na tři díly. Za třicetileté války hrad utrpěl častým tažením vojsk těžké škody, později ještě dvakrát vyhořel (1678 a 1681), avšak byly zde prováděny jen udržovací práce.

Roku 1695 koupil dva díly šternberského panství kníže Jan Adam Ondřej z Liechtensteina, třetí díl dokoupil r. 1700 a opět sjednocené panství zůstalo v rukou

Liechtensteinů až do r. 1945. V průběhu 18. a 19. století probíhaly pouze menší stavební zásahy, k plánované celkové barokní přestavbě nedošlo. Téměř zpustlý hrad do současné podoby uvedl Jan II. z Liechtensteina (1858–1929). Od r. 1886 probíhala celková přestavba na obyvatelné sídlo a muzeum, která trvala až do r. 1913. Autorem projektu puristické rekonstrukce v pozdně historizujícím duchu byl vídeňský architekt Karel Kayser, na rekonstrukci se podíleli architekti Max Herzog a Gustav Neumann z Vídně a stavitel J. Krick ze Šternberka. Bylo též doplněno hradní opevnění. K opravám byly použity i kamenné články z jiných lokalit v držení Liechtensteinů, stejně tak bylo nově doplněno vnitřní vybavení (např. kachlová kamna různého stáří z různých evropských zemí). Od roku 1930 probíhaly další opravy, kromě vnějších omítek na nádvoří byly vyměněny krovy a břidlicová krytina a dodány nové okapy. Po druhé světové válce převzal hrad československý stát (Kašpárková – Richterová – Vitek 2001a, 2001b; Plaček 2001).

Počátky města jsou stále nejasné, první písemná zmínka k roku 1269 se vztahuje k hradu. Zda město vzniklo současně s hradem nebo až postupně z podhradního osídlení případně i později lokací města za účasti německých kolonistů, není jisté. Nejstarším jádrem osídlení byla předlokační ves situovaná na místě dnešní Bezručovy ulice a ulice Čs. armády – v místech předlokační vsi na levém břehu potoka Sitka zřejmě již po polovině 13. století stál kostelík Očišťování Panny Marie² (Kauerová 1998, 69). Vznik města nebo přímo jeho lokace proběhla někdy v posledních desetiletích 13. století. Samotné město vzniklo zřejmě spojením tří částí – osídlení kolem hlavní komunikační tepny (územím procházela obchodní cesta z Olomouce na Bruntál a Opavu a pravděpodobně i cesta spojující Olomouc s Uničovem) – předlokační vsi, vlastního podhradí vytvářejícího se v blízkosti hradu (kolem dnešního Horního náměstí) a prostoru kolem Hlavního náměstí, který mohl být dosídlen novými kolonisty. První přímá zmínka o městě je z roku 1296 (Koudela – Kaňák 1996, 4–8). K vybudování kamenných hradeb dochází až po velkém požáru města v roce 1364, za Alberta II. ze Šternberka. S touto významnou osobností je spojena řada dalších událostí, zejména vydání listiny zajišťující poddaným právo odúmrti (1364) a založení kláštera augustiniánů kanovníků s kostelem Zvěstování Panny Marie (1371), který měl významný vliv na kulturní i náboženský vývoj města.

Město mělo původně tři brány – Horní (Uničovskou), Dolní (Olomouckou) a Podzámeckou (Opavskou), zbořené v 19. století. Na konci 14. století byl Šternberk poměrně

² Od roku 1775 Nejsvětější Trojice (Kuča 2008, 329).

významným poddanským městem s rozvinutou hospodářskou strukturou (Kuča 2008, 328, 331–333).

V areálu hradu probíhaly v minulosti nejrůznější terénní zásahy v souvislosti se stavební, údržbovou i jinou činností. Před rokem 2001 zřejmě v areálu hradu neproběhly žádné archeologické výzkumy. Již se asi nepodaří zjistit souvislosti a přesné místo nálezu několika předmětů uložených v současné době ve sbírkách Vlastivědného muzea v Olomouci. Lokalita „hrad Šternberk“ je uvedena u dlaždice s erbem Šternberků, ale bez bližších údajů a nelze tedy vyloučit i jiné místo původu. Mezi předměty ze sbírky šternberského muzea převedenými do Olomouce pak figuruje pod př. č. 261/66 malá kolekce středověkého materiálu s uvedeným místem nálezu „pod hradem“.³

Od roku 2001 sleduje výkopové práce v areálu hradu odbor archeologie olomouckého pracoviště Národního památkového ústavu, pod jehož správu státní hrad Šternberk v letech 2004–2012 spadal. Zatím nejrozsáhlejší archeologicky sledované práce byly prováděny v roce 2005 při obnově severního parkánu a v roce 2013 při rekonstrukci kanalizace a vodovodu na jižním předhradí. Protože díky rozsáhlým přestavbám v minulosti se jen v omezené míře dochovaly původní situace jak v areálu hradního jádra, tak i na předhradí, je kladen důraz na intenzivní sledování veškerých výkopových prací v areálu hradu, neboť i drobný terénní zásah může přispět k poznání počátků hradu a života na něm v prvních stoletích jeho existence.

Informace k vývoji archeologického bádání v historickém jádru města nejsou příliš bohaté. Až do 2. poloviny 90. let 20. století byly výkopové práce sledovány spíše sporadicky a při náhodných zjištěních. Teprve po roce 1995 roste počet archeologických zásahů na území MPZ. Jednalo se, zejména o dohledy při rekonstrukcích inženýrských sítí, v menší míře byly sledovány stavební úpravy na jednotlivých městských parcelách.

Ve Šternberku kromě NPÚ ÚOP OL⁴ působilo také Archeologické centrum Olomouc, věnovalo se zejména výzkumům v prostoru kostela Zvěstování Panny Marie na Horním náměstí a při rekonstrukcích Hlavního náměstí i komunikací ve městě.

6. Prameny a literatura

Bláha, J. 1980: Šternberk, okr. Olomouc, Oblouková ulice. Rukopis hlášení o výzkumu.

Uloženo v knihovně NPÚ ÚOP OL, fond NZ, pod č. D-051.

³ Za tyto informace děkuji Mgr. Lukáši Hlubkovi, správci archeologické sbírky Vlastivědného muzea v Olomouci.

⁴ Do roku 1988 Okresní středisko státní památkové péče a ochrany přírody, později Památkový ústav v Olomouci, Státní památkový ústav v Olomouci.

- Čermák, M. – Hašek, V. – Peška, J. – Vrána, J. 2001: Geofyzikální prospekce a archeologický výzkum v kostele Zvěstování Panny Marie ve Šternberku, 11–24. In: Nekuda, R. – Unger, J. (ed.) *Ve službách archeologie II*, Brno.
- Dehnerová, H. 2000: Šternberk (okres Olomouc). Hlavní náměstí, před č. 15 (čp. 139). Rukopis nálezové zprávy. Uloženo v knihovně NPÚ ÚOP OL, fond NZ, pod č. D-330.
- Dehnerová, H. 2001: Šternberk (okr. Olomouc). Hlavní náměstí před č. o. 15, Přehled výzkumů 42 (2000), 248.
- Dehnerová, H. 2008: Kachle s erbovními motivy z hradu Šternberka (okr. Olomouc). Příspěvek archeologie k heraldice, Sborník Národního památkového ústavu územního odborného pracoviště v Olomouci 2007, Olomouc, 25–29.
- Dehnerová, H. – Grégr, J. 2005: Šternberk (okr. Olomouc). Ulice Čechova, Přehled výzkumů 46, 316.
- Dehnerová, H. – Grégr, J. 2006: Šternberk (okr. Olomouc). Areál hradu, parc. č. 92/1, Přehled výzkumů 47, 281–282.
- Dehnerová, H. – Michna, P. 2001: Útvar archeologických výzkumů. Důležitější záchranné archeologické výzkumy, Památkový ústav v Olomouci. Výroční zpráva 2000, 81–86.
- Dehnerová, H. – Michna, P. 2002: Šternberk. Areál hradu Šternberka, Státní památkový ústav v Olomouci. Výroční zpráva 2001, Olomouc, 86.
- Dehnerová, H. – Šlězár, P. 2013: Archeologický atlas SZ Jánský Vrch, Javorník, Olomouc. Uloženo v knihovně NPÚ ÚOP OL pod č. D-884.
- Dehnerová, H. – Tomka, V. 2014: Šternberk (okr. Olomouc). Areál hradu – předhradí, parc. č. 97, 98, Přehled výzkumů 55-2, 263.
- Dehnerová, H. – Večeřa, P. 2007: Šternberk. Hrad, Horní nám. 170/6 (duben–srpen 2001, srpen–prosinec 2003). Rukopis nálezové zprávy. Uloženo v knihovně NPÚ ÚOP OL, fond NZ, pod č. D-720.
- Dehnerová, H. – Faltýnek, K. – Šlězár, P. 2014: Archeologické výzkumy na památkových objektech ve správě NPÚ na území Olomouckého kraje, Sborník Národního památkového ústavu, územního odborného pracoviště v Olomouci, 4–18.
- Demek, J. (ed.) 1987: Hory a nížiny. Zeměpisný lexikon ČSR. Praha.
- Demek, J. 1992: Geomorfologické poměry. In: Demek J.-Novák V. et alii.: *Neživá příroda. Vlastivěda moravská, Země a lid, Nová řada, svazek 1*. Brno.
- Faltýnek, K. 1998: Kostel Nejsvětější Trojice, I. etapa záchranného archeologického výzkumu. Rukopis nálezové zprávy. Uloženo v knihovně NPÚ ÚOP OL, fond NZ, pod č. D-291.

- Faltýnek, K. 2000: Záchranný archeologický výzkum, Šternberk – 1996, Horní náměstí č. o. 48. Rukopis závěrečné zprávy. Uloženo v knihovně NPÚ ÚOP OL, fond NZ, pod č. D-329.
- Faltýnek, K. 2000: Záchranný archeologický výzkum, Šternberk – 1998, Jarní ul. č. 8. Rukopis závěrečné zprávy. Uloženo v knihovně NPÚ ÚOP OL, fond NZ, pod č. D-328.
- Faltýnek, K. 2001: Šternberk (okr. Olomouc). Farní ulice 5 (čp. 69), Přehled výzkumů 42 (2000), 248.
- Faltýnek, K. 2002: Šternberk (okr. Olomouc). U Horní brány před číslem 3, Přehled výzkumů 43, 296.
- Faltýnek, K. 2002: Šternberk. Ulice U Horní brány, před č. o. 1, Státní památkový ústav v Olomouci. Výroční zpráva 2001, Olomouc, 87.
- Faltýnek, K. 2002: Šternberk (okr. Olomouc). U Horní brány před číslem 1, Přehled výzkumů 43, 296.
- Faltýnek, K. 2002: Šternberk. Ulice U Horní brány, před č. o. 3, Státní památkový ústav v Olomouci. Výroční zpráva 2001, Olomouc, 87.
- Faltýnek, K. 2003: Šternberk. Ulice Československé armády č. 34, Státní památkový ústav v Olomouci. Výroční zpráva 2002, 87.
- Faltýnek, K. – Šlézar, P. 2002: Šternberk (okr. Olomouc). Čechova ulice, parc. č. 251, 252, Přehled výzkumů 43, 295–296.
- Faltýnek, K. – Šlézar, P. 2002: Šternberk. Čechova ulice, před č. o. 7, Státní památkový ústav v Olomouci. Výroční zpráva 2001, Olomouc, 86–87.
- Grégr, J. – Tomka, V. – Zatloukal, R. 2009: Šternberk (okr. Olomouc). Areál hradu, p. č. 92/1, Přehled výzkumů 50, 432–434.
- Grégr, J. – Tomka, V. – Zatloukal, R. 2010: Šternberk (okr. Olomouc). Areál hradu, p. č. 92/1, Přehled výzkumů 51, 476–477.
- Chupík, F. 2003: Městské opevnění ve Šternberku, historie a současný stav, Státní památkový ústav v Olomouci. Výroční zpráva 2002, 97–106.
- Kašpárková, S. – Richterová, H. – Vítek, T. 2001a: Šternberk na Moravě. Předhradí (severní a východní křídlo). Stavebně-historický průzkum. Uloženo v plánové sbírce NPÚ ÚOP OL pod č. j. 6097A, 6097B.
- Kašpárková, S. – Richterová, H. – Vítek, T. 2001b: Šternberk na Moravě. Hrad. Stavebně-historický průzkum. Uloženo v plánové sbírce NPÚ ÚOP OL pod č. j. 6098.
- Kauerová, V. 1998: Kostel Nejsvětější Trojice ve Šternberku (Výsledky stavebně-historického průzkumu) Střední Morava. Kulturně historická revue 4 (1998), 68–72.

- Kauerová, V. – Koudela, M. 1999: K problematice založení kostela Nejsvětější Trojice ve Šternberku, Ročenka Státního okresního archivu v Olomouci 7 (26) 1998, 163–166.
- Koudela, M. – Kaňák, B. 1996: K počátkům města Šternberka, Střední Morava. Kulturně historická revue 2 (1996), 4–12.
- Kuča, K. 2008: Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, VII. díl Str–U. Praha, 320–337.
- Plaček, M. 2001: Ilustrovaná encyklopedie moravských hradů, hrádků a tvrzí. Praha, 617–621.
- Prax, A. 1997: Zemědělský půdní fond. In: Novák V.-Hudec K. et alii.: Živá příroda. Vlastivěda moravská, Země a lid, Nová řada, svazek 2. Brno, 41-46.
- Richterová, H. – Vítek, T. 2006: Šternberk na Moravě. Jižní část předhradí. Stavebně-historický průzkum. Uloženo v plánové sbírce NPÚ ÚOP OL pod č. j. 7663.
- Sedláčková, H. 1999: Útvar archeologických výzkumů. Důležitější archeologické průzkumy, Památkový ústav v Olomouci. Výroční zpráva 1998, 62–66.
- Šlězár, P. – Grégr, J. – Faltýnek, K. 2012: Archeologický atlas MPZ Litovel. Uloženo v knihovně Národního pátkového ústavu, územního odborného pracoviště v Olomouci pod č. D-861.
- Vaněček, Z. 2015: Hrad Šternberk. Zpráva o archeobotanické analýze č. 2015/09. Rukopis zprávy. Uloženo v knihovně NPÚ ÚOP OL, fond NZ.
- Večeřa, P. 2002: Šternberk, Farní 3 (duben–červen 2001). Rukopis závěrečné zprávy. Uloženo v knihovně NPÚ ÚOP OL, fond NZ, pod č. D-436.
- Vítek, T. 1999: Hrad Šternberk. In: Hlobil, I. – Perůtka, M. (ed.): Od gotiky k renesanci. Výtvarná kultura Moravy a Slezska 1400-1550, III. Olomoucko, 230.
- Vítek, T. 2001: Dodatek ke stavebně historickému průzkumu předhradí hradu ve Šternberku. Rukopis uložený ve spisu hradu Šternberk, NPÚ ÚOP OL.
- Vítek, T. 2009: Šternberk, hrad Šternberk. Operativní, stavebně-historický průzkum a dokumentace válcové věže. Rukopis OPD uložený v plánové sbírce NPÚ ÚOP OL pod inv. č. 8015.
- Zapletal, J. 1992: Geologické poměry. In: Demek J.-Novák V. et alii.: Neživá příroda. Vlastivěda moravská, Země a lid, Nová řada, svazek 1. Brno.
- Zatloukal, R. 2008: Předběžná zpráva z archeologického výzkumu, Šternberk, hrad. Rukopis. Uloženo v knihovně NPÚ ÚOP OL, fond NZ, pod č. D-753.

7. Atlas – textová část

7. 1 STÁTNÍ HRAD (2001–2014)

listy 091563/A1, A2, B1, B2

Plán 2

2001, 2003

Akce č. 103/01-391

Záchranný archeologický výzkum při stavební akci: „Stavební úpravy jihovýchodního parkánu (prostoru malého dvorku a tzv. terasy pod kaplí) hradu Šternberk“; realizace duben až srpen 2001, srpen až prosinec 2003, vedoucí: P. Michna, H. Dehnerová, technická spolupráce P. Večeřa.

Terasa pod hradní kaplí, parc. č. 92/1.

Terénní dokumentace: zaměřeno na stávající zástavbu; dva půdorysy.

Uložení nálezů: NPÚ ÚOP OL; nálezy zaevidovány.

Zpracována nálezová zpráva.

V letech 2001–2003 byly prováděny terénní úpravy v prostoru terasy pod hradní kaplí za účelem jejího odvodnění a odvlhčení zdiva budovy předhradí. V první etapě prací (rok 2001, srpen 2003) byl odstraněn novodobý násyp terasy až na valounovou dlažbu. Ze zásypu pochází kromě zlomků keramiky také soubor renesančních kamnových kachlů s reliéfně zdobenou a barevně glazovanou čelní vyhřívací stěnou s analogickými nálezy z Olomouce. K zajímavostem náleží kachle s erbovními motivy, které zobrazují znaky všech majitelů hradu od poloviny 16. století.

Při pokračování prací v roce 2003 byl v části terasy podél budovy předhradí terén snížen až na skalní podloží. Pod valounovou dlažbou se nacházel násyp podobného charakteru jako nad ní, včetně dalších zlomků kachlů. Kromě novověké keramiky bylo zjištěno také několik zlomků nádob datovaných do 14. století. Dalším zjištěním bylo zachycení zdiva z lomového kamene pojeného kvalitní vápennou maltou, širokého 1–1,2 m, zřejmě parkánové hradby, zrušené po výstavbě budovy severního předhradí ve 30. letech 16. století.

V prostoru tzv. malého dvorku (sonda S2/01) byla odstraněna jímka a její recentní zásyp, archeologický výzkum se zde omezil na dokumentaci kamenného zdiva, širokého 0,5 m, v jihovýchodní části prostoru.

Literatura a prameny:

Dehnerová, H. 2004: Šternberk (k. ú. Šternberk, okr. Olomouc). Areál hradu Šternberka, parc. č. 92, Přehled výzkumů 45, 242–243.

Dehnerová, H. 2008: Kachle s erbovními motivy z hradu Šternberka (okr. Olomouc). Příspěvek archeologie k heraldice, Sborník Národního památkového ústavu územního odborného pracoviště v Olomouci 2007, Olomouc, 25–29.

Dehnerová, H. – Michna, P. 2002: Šternberk. Areál hradu Šternberka, Státní památkový ústav v Olomouci. Výroční zpráva 2001, Olomouc, 86.

Dehnerová, H. – Večeřa, P. 2007: Šternberk. Hrad, Horní nám. 170/6 (duben–srpen 2001, srpen–prosinec 2003). Rukopis nálezové zprávy. Uloženo v knihovně NPÚ ÚOP OL, fond NZ, pod č. D-720.

2003

Akce č. 44/03-391

Záchranný archeologický výzkum při stavební akci: „Vybudování nové kanalizace ve svahu pod východním křídlem předhradí hradu Šternberk“; realizace: 11. 9.–20. 11. 2003, vedoucí: H. Dehnerová, technická spolupráce P. Večeřa.

Svah pod východním křídlem předhradí, parc. č. 96, 92/1.

Uložení nálezů: NPÚ ÚOP OL; nálezy zaevidovány.

Zpracována nálezová zpráva.

Záchranný archeologický výzkum byl prováděn formou dohledu nad postupem zemních prací při výkopech pro kanalizaci a při terénních úpravách svahu. Výkop pro dešťovou a splaškovou kanalizaci o šířce 0,5 m dosahoval hloubky 1,5–1,8 m. V některých místech bylo dosaženo skalního podloží. Sběrem z povrchu upravovaného svahu a z výkopků zeminy byly získány zlomky novověké keramiky a komorových kachlů.

Literatura a prameny:

Dehnerová, H. 2006: Šternberk. Hrad, Horní nám. č. p. 170/6 (září–listopad 2003). Rukopis nálezové zprávy. Uloženo v knihovně NPÚ ÚOP OL, fond NZ, pod č. D-718.

2005

Akce č. 30/05-391

Záchranný archeologický výzkum při obnově severního parkánu a terasy; realizace: podzim 2005, vedoucí: H. Dehnerová, R. Zatloukal, technická spolupráce J. Grégr.

Severní parkán, parc. č. 92/1.

Terénní dokumentace: výkopy jsou zaměřeny na stávající zástavbu, celkový plán převeden do digitální podoby.

Uložení nálezů: NPÚ ÚOP OL; nálezy zaevidovány.

Při odstraňování násypu (do hloubky 2,5 m) při severním nároží západního křídla hradu byla zjištěna zazděná proluka v severní hradbě – snad výpadní branka, a také byly odkryty i pozůstatky zdi zástavby parkánu před jeho úpravou na počátku 20. století. Zdiva patrně souvisela s hospodářskou zástavbou před úpravami parkánu a před založením parku na počátku 20. stol. Celý prostor byl zasypan, kromě novověké keramiky byly ojediněle zjištěny i zlomky nádob 14. ze století.

Literatura a prameny:

Dehnerová, H. – Grégr, J. 2006: Šternberk (okr. Olomouc). Areál hradu, parc. č. 92/1, Přehled výzkumů 47, 281–282.

2008–2009

Akce č. 22/08-391

Průzkum a dokumentace při čištění válcové věže; realizace: 7., 21. 10. 2008, 2009, vedoucí: R. Zatloukal, technická spolupráce J. Grégr, V. Tomka.

Válcová věž, parc. č. 92/1.

Terénní dokumentace: plány převedeny do digitální podoby.

Bez nálezů.

Zpracována předběžná zpráva o výzkumu.

V roce 2008 byl proveden předběžný průzkum vnitřního prostoru válcové věže. Po vyčištění nánosů ptačího trusu a tesařského odpadu bylo v roce 2009 provedeno zaměření vnitřního prostoru věže v rámci operativního stavebně-historického průzkumu. Dokumentována byla podlaha z dusaného jílu a základová spára věže, byl zjištěn způsob založení jejich základů, potvrzeno bylo vyčištění věže na počátku 20. století.

Literatura a prameny:

Grégr, J. – Tomka, V. – Zatloukal, R. 2009: Šternberk (okr. Olomouc). Areál hradu, p. č. 92/1, Přehled výzkumů 50, 432–434.

Grégr, J. – Tomka, V. – Zatloukal, R. 2010: Šternberk (okr. Olomouc). Areál hradu, p. č. 92/1, Přehled výzkumů 51, 476–477.

Vítek, T. 2009: Šternberk, hrad Šternberk. Operativní, stavebně-historický průzkum a dokumentace válcové věže. Rukopis OPD uložený v plánové sbírce NPÚ ÚOP OL pod inv. č. 8015.

Zatloukal, R. 2008: Předběžná zpráva z archeologického výzkumu, Šternberk, hrad. Rukopis. Uloženo v knihovně NPÚ ÚOP OL, fond NZ, pod č. D-753

2012

Akce č. 22/12-391

Záchranný archeologický výzkum při havárii na předhradí; realizace: 5. a 11. 4. 2012, vedoucí: H. Dehnerová.

Jižní předhradí, parc. č. 93.

Uložení nálezů: NPÚ ÚOP OL; nálezy zaevidovány.

V dubnu 2012 došlo k propadu terénu v severní části jižního předhradí u západní hradby. Archeologickou sondou bylo zjištěno, že v místech zrušené hospodářské budovy dosud existují duté prostory a zdíva.

2013

Akce č. 34/13-391

Záchranný archeologický výzkum během rekonstrukce kanalizace a vodovodu na jižním předhradí; realizace: 6. 11.–13. 12. 2013, vedoucí: H. Dehnerová, technická spolupráce V. Tomka.

Jižní předhradí, parc. č. 96, 97, 98, 92/1.

Terénní dokumentace: výkopy jsou zaměřeny na stávající zástavbu, plány převedeny do digitální podoby.

Uložení nálezů: NPÚ ÚOP OL; nálezy zaevidovány.

Výkop pro kanalizaci o šířce 1,8–2 m vedl kolem objektu bývalé sýpky, při jejím severozápadním nároží se napojoval na stávající odpadní systém a pokračoval jižním směrem k bráně. Z východního křídla předhradí se přes parc. č. 98 napojoval výkop pro vodovodní přípojku široký 1,5 m.

Skalní podloží, tvořené kulmskými břidlicemi, vystupovalo z úrovně kol. 0,90 m místy téměř až na povrch. Pokud nebyl výkop veden skálou, tvořily hlinitou složku novodobé dorovnávký terénu, případně pozůstatky jam na hašení vápna. Pouze na parc. č. 98 ve vodovodní přípojce byla zjištěna odlišná situace. K objasnění situace, ohrožené stavbou byl výkop rozšířen sondou (S1/13, 1 x 3 m). Skalní podloží, zachycené v hloubce 0,56–0,88 m, zde klesalo k západu a k jihu. Přímě na něm se dochovalo 0,02–0,18 m silné souvrství spáleniště (vrstvy uhlíků a

mazaníkové destrukce) s keramikou 2. poloviny 13. století. Spáleniště bylo překryto v hloubce 0,4–0,5 m valounovým dlážděním ze závěru 16. století (nález keramiky a malého groše Rudolfa II. z r. 1590) převrstvené dorovnávkou z průběhu 1. poloviny 17. století a recentními úpravami terénu. Kromě těchto situací bylo zjištěno, že pod současným povrchem je dochován objekt barokní ledárny (narušená cihlová a kamenná zdiva), zachycený na historických plánech hradu.

Literatura a prameny:

Dehnerová, H. – Tomka, V. 2014: Šternberk (okr. Olomouc). Areál hradu – předhradí, parc. č. 97, 98, Přehled výzkumů 55-2, 263.

Vaněček, Z. 2015: Hrad Šternberk. Zpráva o archeobotanické analýze č. 2015/09. Rukopis zprávy. Uloženo v knihovně NPÚ ÚOP OL, fond NZ.

Akce bez pozitivních archeologických zjištění

V rámci stavebních prací v areálu hradu byly prováděny záchranné archeologické výzkumy formou dohledu (přiděleno evidenční číslo výzkumu), při nichž nebyly zjištěny dochované pozitivní archeologické situace. Tyto aktivity nebyly podrobně zaměřovány, většinou byly jen fotograficky dokumentovány. Z tohoto důvodu nejsou uvedeny v plánové části Atlasu.

2002	akce č. 97/02	úprava svahu pod východním křídlem předhradí;
2005	akce č. 20/05	rekonstrukce schodiště;
2008–2009	akce č. 5/08	rekonstrukce střech a půdy – zásypy kleneb;
2011	akce č. 1/11	rekonstrukce topení ve východním a severním křídle předhradí SH Šternberk;
2012	27/12	obnova krajinářských úprav SH Šternberk;
2014	13/14	výsadba stromů v sadu a parku SH Šternberk.

7. 2 Městská památková zóna (1980–2015)

List 091563/B1

Plán 3

B4

Plán 4

Dvorská, za č. p. 48; parc. č. 110; akce 025/00-391.

Záchranný archeologický výzkum – přístavba oplocení gymnázia; realizace 6. 6. 2000, vedoucí: H. Dehnerová.

Terénní dokumentace: zaměřeno na stávající zástavbu.

Uložení nálezů: NPÚ ÚOP OL; nálezy nezaevidovány.

Nezpracováno.

Pro patky sloupů oplocení bylo vyhloubeno 18 jam o rozměrech 0,5 x 0,5 m a hloubce 0,8–0,9 m. V patkách č. 6, 7, a 8 (od východu) bylo v hloubce 0,7 m odkryto břidlicové překrytí kanalizační stoky nebo vodního toku.

Literatura a prameny: sine

Horní nám. č. p. 48, č. o. 3, parc. č. 110; akce ŠT-HN48-96.

Záchranný archeologický výzkum – rekonstrukce a dostavba gymnázia, přípojka kanalizace; realizace 5. a 7. 6. 1996, vedoucí: T. Drobný, technická spolupráce K. Faltýnek.

Terénní dokumentace: zaměřeno na stávající zástavbu, plány překresleny na čistopisy, nálezová zpráva.

Uložení nálezů: NPÚ ÚOP OL, evidence II. stupně, kniha nálezů VII, str. 31.

Záchranný archeologický výzkum byl prováděn formou dohledu nad postupem zemních prací při výkopu pro kanalizaci. Výkop dlouhý 25 m, o šířce 11,2 m, dosahoval hloubky 0,8–1,3 m. Trasa výkopu ve dvorní části parcely zasahovala až do ulice Dvorské, vedla v blízkosti městského opevnění, hradba byla výkopem odkryta. Dokumentovány byly dva profily. Nejstarší zjištěné lidské aktivity spadají do průběhu 14. století. Výkopem nebylo zachyceno intaktní geologické podloží.

Literatura a prameny:

Faltýnek, K. 2000: Záchranný archeologický výzkum, Šternberk – 1996, Horní náměstí č. o. 48. Rukopis závěrečné zprávy. Uloženo v knihovně NPÚ ÚOP OL, fond NZ, pod č. D-329.

C2

Plán 5

Čs. armády, křižovatka s Potoční a Dvorskou, parc. č. 3675/1; akce ŠT-ČA-96.

Záchranný archeologický výzkum – stavba mostu; realizace 7. 6. 1996, vedoucí: T. Drobný, technická spolupráce K. Faltýnek, F. Šrámek.

Terénní dokumentace: terénní sešit 1995–1997, str. 33, schematický nákres.

Uložení nálezů: NPÚ ÚOP OL; kniha nálezů VII, str. 33.

Nezpracováno.

Dokumentace zdiva, zjištěného při stavbě mostu. Zdivo nebylo zaměřeno na zástavbu, ani geodeticky, přibližná poloha nálezu je vymezena bodem v mapě.

Literatura a prameny: sine

U Horní brány před č. o. 1 (č. p. 28); parc. č. 91/4; akce 097/01-391.

Záchranný archeologický výzkum – přípojka kanalizace; realizace 16. 11. 2001, vedoucí: H. Dehnerová, technická spolupráce K. Faltýnek.

Terénní dokumentace: zaměřeno na stávající zástavbu; sešit „Záchranné AP 2001–2002“, str. 49–51; dva profily 1:20.

Uložení nálezů: NPÚ ÚOP OL; nálezy nezaevidovány.

Nezpracováno.

V přípojce kanalizace zachycena požárová vrstva z poloviny 16. století.

Literatura a prameny:

Faltýnek, K. 2002: Šternberk (okr. Olomouc). U Horní brány před číslem 1, Přehled výzkumů 43, 296.

Faltýnek, K. 2002: Šternberk. Ulice U Horní brány, před č. o. 1, Státní památkový ústav v Olomouci. Výroční zpráva 2001, Olomouc, 87.

U Horní brány před č. o. 3 (č. p. 29); parc. č. 91/4; akce 079/01-391.

Záchranný archeologický výzkum – přípojka kanalizace; realizace 10.–11. 10. 2001, vedoucí: H. Dehnerová, technická spolupráce K. Faltýnek.

Terénní dokumentace: zaměřeno na stávající zástavbu, sešit „Záchranné AP 2001–2002“, str. 35; 1 profil 1:20.

Uložení nálezů: NPÚ ÚOP OL; nálezy nezaevidovány.

Nezpracováno.

Výkop pro kanalizační přípojku dosáhl hloubky až 2 m. Byla zjištěna přítomnost až 0,7 m mocného kulturního souvrství, včetně popožírové planýrky, datovaného nálezy keramiky a kachlů (např. s motivem sv. Martina s analogií z hradu Bouzova) do závěru 15. až poloviny 16. století.

Literatura a prameny:

Faltýnek, K. 2002: Šternberk (okr. Olomouc). U Horní brány před číslem 3, Přehled výzkumů 43, 296.

Faltýnek, K. 2002: Šternberk. Ulice U Horní brány, před č. o. 3, Státní památkový ústav v Olomouci. Výroční zpráva 2001, Olomouc, 87.

U Horní brány č. o. 7, č. p. 31, parc. č. 130; akce ŠT-HB-98.

Záchranný archeologický výzkum při rekonstrukci kanalizace; realizace 27.–30. 4. 1998, vedoucí: H. Sedláčková, technická spolupráce Petr Večeřa.

Terénní dokumentace: nezaměřeno. Nedigitalizováno, akce není v plánové části.

Uložení nálezů: bez nálezů.

Nezpracováno.

Výkop pro kanalizaci v chodbě a před domem. Pod vrstvami novověkých násypů bylo zjištěno jednoduché kamenné dláždění ze 14. století.

Literatura a prameny:

Sedláčková, H. 1999: Útvar archeologických výzkumů. Důležitější archeologické průzkumy, Památkový ústav v Olomouci. Výroční zpráva 1998, 65.

C3

Plán 6

Vodní před č. o. 12; parc. č. 202/1, 202/3, 114/1; akce 005/00-391.

Záchranný archeologický výzkum – dešťová kanalizace; realizace 8. 2. 2000, vedoucí: H. Dehnerová.

Terénní dokumentace: zaměřeno na stávající zástavbu; sešit „Záchranné AP 1999–2000“, str. 35, schematický půdorys a profil.

Uložení nálezů: NPÚ ÚOP OL; kniha nálezů VIII, str. 35.

Nezpracováno.

Sledována byla přípojka pro kanalizaci o délce 8,5 m, široká 0,5 m. Dosažená hloubka činila 1 m, kromě terénních novověkých úprav byla v hloubce 0,4–0,5 m odkryta břidlicová deska, překrývající zakanalizovaný vodní tok (parc. č. 114/1).

Literatura a prameny: sine

C5

Plán 7

Farní č. o. 3, č. p. 50; parc. č. 3/1, 3/2, 91/1; akce 008/01-391.

Část pokračuje do D5.

Záchranný archeologický výzkum – přípojka kanalizace; realizace: duben – červen 2001, vedoucí: H. Dehnerová, technická spolupráce P. Večeřa, V. Tomka.

Terénní dokumentace: zaměřeno na stávající zástavbu, plány překresleny na čistopisy, nálezová zpráva.

Uložení nálezů: Vlastivědné muzeum v Olomouci.

Přípojka kanalizace byla vedena podél zdi fary do hloubky 1,1 m. V části výkopu bylo zjištěno torzo lomového zdiva pojeného vápennou maltou, s korunou v hloubce 0,6-0,8 m. V délce 2,4 m vyčnívalo ze základů budovy o 0,25-0,4 m. Jednalo se o starší, snad středověkou, stavební fázi konventu augustiniánského kláštera. V jižní části sledovaného výkopu bylo na dvou místech dosaženo skalnatého podloží, a to v hloubce 0,75 až 1 m.

Literatura a prameny:

Večeřa, P. 2002: Šternberk, Farní 3 (duben–červen 2001). Rukopis závěrečné zprávy. Uloženo v knihovně NPÚ ÚOP OL, fond NZ, pod č. D-436.

Farní č. o. 4, 5, 6, 7, č. p. 53, 54, 69, 77; parc. č. 9, 10, 11, 12; akce 040/13-391.

Záchranný archeologický výzkum – stavební úpravy a opravy střešní krytiny; realizace 8. 10. 2013, vedoucí: H. Dehnerová, technická spolupráce P. Večeřa.

Terénní dokumentace: fotodokumentace, nezaměřeno.

Uložení nálezů: NPÚ ÚOP OL; nálezy nezaevidovány.

Nezpracováno.

Při provádění sondy do zaslepeného průchodu došlo i ke snížení podlahy a odkrytí koruny kamenného zdiva. Zásyp tvořily novodobé dorovnávký.

Literatura a prameny: sine

Farní č. o. 5, č. p. 69; parc. č. 2, 9, 10, 11, 12; akce 055/00-391.

Záchranný archeologický výzkum – sondy v rámci stavebně-historického průzkumu; realizace 6.–15. 12. 2000, vedoucí: P. Michna, technická spolupráce K. Faltýnek.

Terénní dokumentace: zaměřeno na stávající zástavbu. Nedigitalizováno, akce není v plánové části.

Uložení nálezů: NPÚ ÚOP OL; nálezy nezaevidovány.

Nezpracováno.

Ve sklepení bývalého augustiniánského kláštera při kostele Zvěstování Panny Marie byly provedeny čtyři sondy pro ověření možné existence nižšího patra sklepení, která se však nepotvrdila. Sonda S2/00 odkryla torzo barokní latríny, v jejímž zásypu se nacházela keramika 18. až počátku 20. století.

Literatura a prameny:

Dehnerová, H. – Michna, P. 2001: Útvar archeologických výzkumů. Důležitější záchranné archeologické výzkumy, Památkový ústav v Olomouci. Výroční zpráva 2000, 86.

Faltýnek, K. 2001: Šternberk (okr. Olomouc). Farní ulice 5 (čp. 69), Přehled výzkumů 42 (2000), 248.

D2

Plán 8

Čs. armády č. o. 5, č. p. 127, parc. č. 6442; akce ŠT-ČSA-98.

Záchranný archeologický výzkum - dešťová kanalizace dvora; realizace 28. 5.–4. 6. 1998, vedoucí: H. Sedláčková, technická spolupráce P. Večeřa.

Terénní dokumentace: zaměřeno na stávající zástavbu, sešit „Záchranné AP 1998/1999“, str. 8–9, schematický profil.

Uložení nálezů: NPÚ ÚOP OL; nálezy nezaevidovány.

Nezpracováno.

Výkop hluboký 1–1,2 m byl částečně veden v původní trase kanalizace, částečně v dorovnávkách terénu ze 17. až počátku 18. století.

Literatura a prameny:

Sedláčková, H. 1999: Útvar archeologických výzkumů. Důležitější archeologické průzkumy, Památkový ústav v Olomouci. Výroční zpráva 1998, 65.

D4

Plán 9

1998

Jarní č. o. 8, č. p. 79, parc. č. 78; akce ŠT-JA8-98.

Záchranný archeologický výzkum - obytná přístavba rodinného domu; realizace 6. 4. 1998, vedoucí: H. Sedláčková, technická spolupráce K. Faltýnek.

Terénní dokumentace: zaměřeno na stávající zástavbu, plány překresleny na čistopisy, nálezová zpráva.

Uložení nálezů: NPÚ ÚOP OL; kniha nálezů VIII, str. 33.

Záchranný archeologický výzkum byl prováděn formou dohledu při výkopech pro základy přístavby objektu. Výkop o šířce 0,8 m dosahoval hloubky 1 m, místy až 1,7 m. Nebylo zachyceno intaktní geologické podloží. Dokumentován byl jeden profil, v hloubce kolem jednoho metru byla přítomna nejstarší zachycená uloženina, obsahovala ale pouze jeden střep datovaný do vrcholného středověku (2. pol. 13. až pol. 14. století).

Literatura a prameny:

Faltýnek, K. 2000: Záchranný archeologický výzkum, Šternberk – 1998, Jarní ul. č. 8. Rukopis závěrečné zprávy. Uloženo v knihovně NPÚ ÚOP OL, fond NZ, pod č. D-328.

D5

Plán 10

Farní č. o. 3, č. p. 50; parc. č. 3/1, 3/2, 91/1; akce 008/01-391.

Viz čtverec C5, plán 7.

Farní č. o. 4, č. p. 54; parc. č. 11; akce NPU002/15-391.

Záchranný archeologický výzkum v rámci projektu záchrany a obnovy bývalého augustiniánského kláštera; realizace 23. 1.–10. 3. 2015, vedoucí: H. Dehnerová, technická spolupráce J. Grégr, V. Tomka.

Terénní dokumentace: zaměřeno na stávající zástavbu; schematický nákres.

Uložení nálezů: bez nálezů.

Nezpracováno.

V rámci pokračování celkové rekonstrukce areálu bývalého augustiniánského kláštera byly sledovány výkopové práce v přízemí včetně odstraňování zásypů podlah. Dokumentována byla cihlová klenutá stoka o vnitřní světlosti 0,67 m a výšce 0,95 m.

E2

Plán 11

Čechova; parc. č. 252/1, 252/2, 253, 411/2, 114/1 (zasahuje do ul. Čs. armády a Hlavního nám.); akce 027/04-391.

Část pokračuje do E3.

Záchranný archeologický výzkum – oprava vodovodu a kanalizace; realizace 31. 8.–16. 9. 2004, vedoucí: H. Dehnerová, technická spolupráce J. Grégr.

Terénní dokumentace: zaměřeno na stávající zástavbu; sešit „Záchranné AP 2003–2006“, str. 71; 7 profilů 1:20.

Uložení nálezů: NPÚ ÚOP OL; nálezy nezaevidovány.

Nezpracováno.

Výkopové práce zasáhly téměř celou ulici, dosahovaly hloubky 1,4 až 2,2 m při šířce 1,2–2,5 m. Povrch ulice byl navyšován, novověké valounové dláždění bylo před č. o. 1 zachyceno až v hloubce 1,15 m. Doklady aktivit ve středověku byly dochovány jen omezeně, zjištěny byly zejména před č. o. 5, kde se nacházela v hloubce 1,6–1,8 m vrstva organogenních uloženin s keramikou 14.–15. století. Poměrně často byly přítomny stopy požárů v novověku. Zachyceno bylo také šterkopískové podloží, v hloubkách kolem 1,5–1,8 m.

Literatura a prameny:

Dehnerová, H. – Grégr, J. 2005: Šternberk (okr. Olomouc). Ulice Čechova, Přehled výzkumů 46, 316.

Hendrychová L. – Řeřichová, Z. 2007: Šternberk, okr. Olomouc (Čechova ul.). Nálezová zpráva o archeobotanické analýze. Uloženo v knihovně NPÚ ÚOP OL, fond NZ, pod č. D-723.

Čs. armády č. o. 34, č. p. 11; parc. č. 172; akce 023/02-391.

Záchranný archeologický výzkum – přístavba herny Omega; realizace 13.–20. 5. 2002, vedoucí: H. Dehnerová, technická spolupráce K. Faltýnek.

Terénní dokumentace: zaměřeno na stávající zástavbu; sešit „Záchranné AP 2002–2003“, str. 1; dva profily 1:20.

Uložení nálezů: NPÚ ÚOP OL; nálezy nezaevidovány.

Nezpracováno.

Základové pasy kopané do hloubky 0,9 m na místě starší stavby s kamenným základem odkryly profily souvrství ukládaného od přelomu 13. a 14. století do průběhu 18 století.

Literatura a prameny:

Faltýnek, K. 2003: Šternberk. Ulice Československé armády č. 34, Státní památkový ústav v Olomouci. Výroční zpráva 2002, 87.

E3

Plán 12

Čechova; parc. č. 252/1, 252/2, 253, 411/2, 114/1 (zasahuje do ul. Čs. armády a Hlavního nám.); akce 027/04-391.

Viz čtverec E2, plán 11.

Čechova, před č. o. 2, č. p. 2489 a č. o. 7, č. p. 110; parc. č. 252/1; akce 085/01-391.

Záchranný archeologický výzkum – rekonstrukce veřejného WC včetně přípojky kanalizace; realizace 10.–12. 12. 2001, vedoucí: P. Šlázar, technická spolupráce K. Faltýnek.

Terénní dokumentace: zaměřeno na stávající zástavbu, sešit „Záchranné AP 2001–2002“, str. 55–57; dva profily 1:20.

Uložení nálezů: NPÚ ÚOP OL; nálezy nezaevidovány.

Nezpracováno.

Kromě souvrství ze 14. až 18. století včetně až 0,5 m mocné požárové vrstvy z poloviny 16. století (v hloubce 1,3–1,5 m) byla přibližně ve středu ulice zachycena kamenná studna o vnitřní světlosti 0,9 m s korunou v hloubce 0,6 m. Studna byla zasypána v průběhu 19. století. Torza dvou zdí, spolu s indikační skicou dokládají, že ulice byla do poloviny 19. století užší, než v současné době. V hloubce 2,1 m zjištěn povrch šterkopískového podloží.

Literatura a prameny:

Faltýnek, K. – Šlězár, P. 2002: Šternberk. Čechova ulice, před č. o. 7, Státní památkový ústav v Olomouci. Výroční zpráva 2001, Olomouc, 86–87.

Faltýnek, K. – Šlězár, P. 2002: Šternberk (okr. Olomouc). Čechova ulice, parc. č. 251, 252, Přehled výzkumů, 295–296.

Hlavní nám. před č. o. 15, č. p. 139; parc. č. 253, 250; akce 009/00-391.

Záchranný archeologický výzkum – plynovodní přípojka; realizace 14. 3. 2000, vedoucí: H. Dehnerová, technická spolupráce Pavel Šlězár.

Terénní dokumentace: zaměřeno na stávající zástavbu, plány překresleny na čistopisy, nálezová zpráva.

Uložení nálezů: Vlastivědné muzeum v Olomouci.

Jáma pro plynovodní přípojku dosáhla hloubky 1,2 m, na dně byla zjištěna až 0,2 m silná vrstva jednoduchého kamenného dláždění, datovaná do 2. pol. 15. až 16. století.

Literatura a prameny:

Dehnerová, H. 2000: Šternberk (okres Olomouc). Hlavní náměstí, před č. 15 (čp. 139). Rukopis nálezové zprávy. Uloženo v knihovně NPÚ ÚOP OL, fond NZ, pod č. D-330.

Dehnerová, H. 2001: Šternberk (okr. Olomouc). Hlavní náměstí před č. o. 15, Přehled výzkumů 42 (2000), 248.

Dehnerová, H. – Michna, P. 2001: Útvar archeologických výzkumů. Důležitější záchranné archeologické výzkumy, Památkový ústav v Olomouci. Výroční zpráva 2000, 86.

List 091563/C1

Plán 13

A2

Plán 14

Oblouková, parc. č. 398, 274, 273; akce ŠT-OBL-80.

Část pokračuje do čtverce A3

Záchranný archeologický výzkum při výkopu pro kanalizaci; realizace 28. 11. 1980, vedoucí: J. Bláha.

Terénní dokumentace: zaměřeno na stávající zástavbu, hlášení o výzkumu.

Uložení nálezů: bez nálezů.

Dokumentace dvou nároží dřevěné trámové konstrukce, patrně součásti novověkého vodního náhonu. Povrch konstrukce se nacházel v hloubce 1,85 m, konstrukce dosahovala až na dno výkopu v úrovni -2,9 m.

Literatura a prameny:

Bláha, J. 1980: Šternberk, okr. Olomouc, Oblouková ulice. Rukopis hlášení o výzkumu. Uloženo v knihovně NPÚ ÚOP OL, fond NZ, pod č. D-051.

A3

Plán 15

Oblouková, parc. č. 398, 274, 273; akce ŠT-OBL-80.

Viz čtverec A2, plán 14.

D2

Plán 16

Nám. Svobody, Olomoucká, parc. č. 413; akce 024/13-391.

Záchranný archeologický výzkum – kanalizace Šternberk – stoka Ab, nám. Svobody; realizace 2. 8.–4. 9. 2013, vedoucí: H. Dehnerová, technická spolupráce P. Večeřa, V. Tomka.

Terénní dokumentace: zaměřeno na stávající zástavbu; sešit „Záchranné AV 2012–2014“, str. 98; schematický půdorys zdíva.

Uložení nálezů: NPÚ ÚOP OL; nálezy nezaevidovány.

Nezpracováno.

V přípojce kanalizace bylo západně od kostela Nejsvětější Trojice zjištěno torzo smíšeného zdíva. Koruna se nacházela 0,27–0,35 m pod povrchem, pata v hloubce 1,1 m ležela na podloží, písčitém jílu. Liniový výkop byl veden terénem novověkých dorovnávek, jeho hloubka klesala k jihu z 1 m na 1,3 m. Ve sledovaných úrovních nebyla zjištěna přítomnost středověkých vrstev.

Literatura a prameny: sine

Olomoucká – kostel Nejsvětější Trojice; akce ŠT-OT-98.

Záchranný archeologický výzkum – telefonní kabel; realizace 23. 11. 1998, vedoucí: H. Sedláčková, technická spolupráce K. Faltýnek, J. Mach.

Terénní dokumentace: nezaměřeno. Nedigitalizováno, akce není v plánové části.

Zpracována nálezová zpráva.

Uložení nálezů: NPÚ ÚOP OL; evidence I. stupně.

Náhodně zjištěný výkop o rozměrech 1 x 1,5 m byl situován několik metrů severně od kostela. Dosáhl hloubky 0,8–1 m. Sběrem z výkopku byla získána keramika 15. až poč. 18. století a keramická, zeleně glazovaná plastika koníčka z 2. poloviny 15. století.

Literatura a prameny:

Faltýnek, K. 1998: Šternberk – 1998. Kostel Nejsvětější Trojice. I. etapa záchranného archeologického výzkumu. Rukopis závěrečné zprávy. Uloženo v knihovně NPÚ ÚOP OL, fond NZ, pod č. D-291.

Sedláčková, H. 1999: Útvar archeologických výzkumů. Důležitější archeologické průzkumy, Památkový ústav v Olomouci. Výroční zpráva 1998, 65.

8. Seznam plánů

Plán 1: Klad mapových listů zahrnujících část k. ú. Šternberk (763527), měřítko 1:5.000.

Plán 2: Výřezy listů A1, A2, B1, B2. Archeologické zásahy v areálu SH Šternberk 2001–2013.
1:300.

Plán 3: Mapový list 091563/B1 dělený na dílčí čtverce s vyznačením výzkumů, měřítko
1:1500.

Plán 4: Čtverec 091563/B1/B4, 1: 500.

Plán 5: Čtverec 091563/B1/C2, 1: 500.

Plán 6: Čtverec 091563/B1/C3, 1: 500.

Plán 7: Čtverec 091563/B1/C5, 1: 500.

Plán 8: Čtverec 091563/B1/D2, 1: 500.

Plán 9: Čtverec 091563/B1/D4, 1: 500.

Plán 10: Čtverec 091563/B1/D5, 1: 500.

Plán 11: Čtverec 091563/B1/E2, 1: 500.

Plán 12: Čtverec 091563/B1/E3, 1: 500.

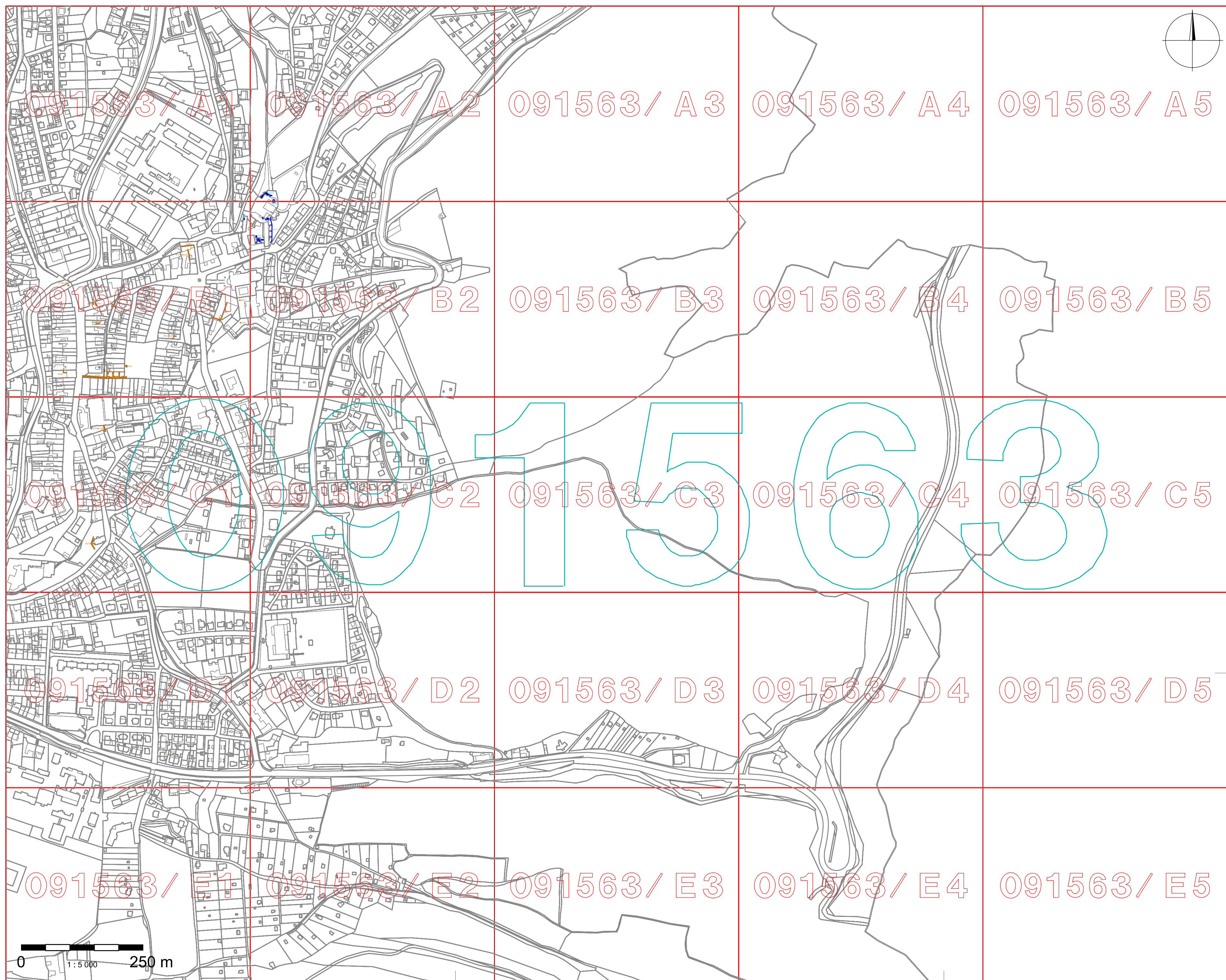
Plán 13: Mapový list 091563/C1 dělený na dílčí čtverce s vyznačením výzkumů, měřítko
1:1500.

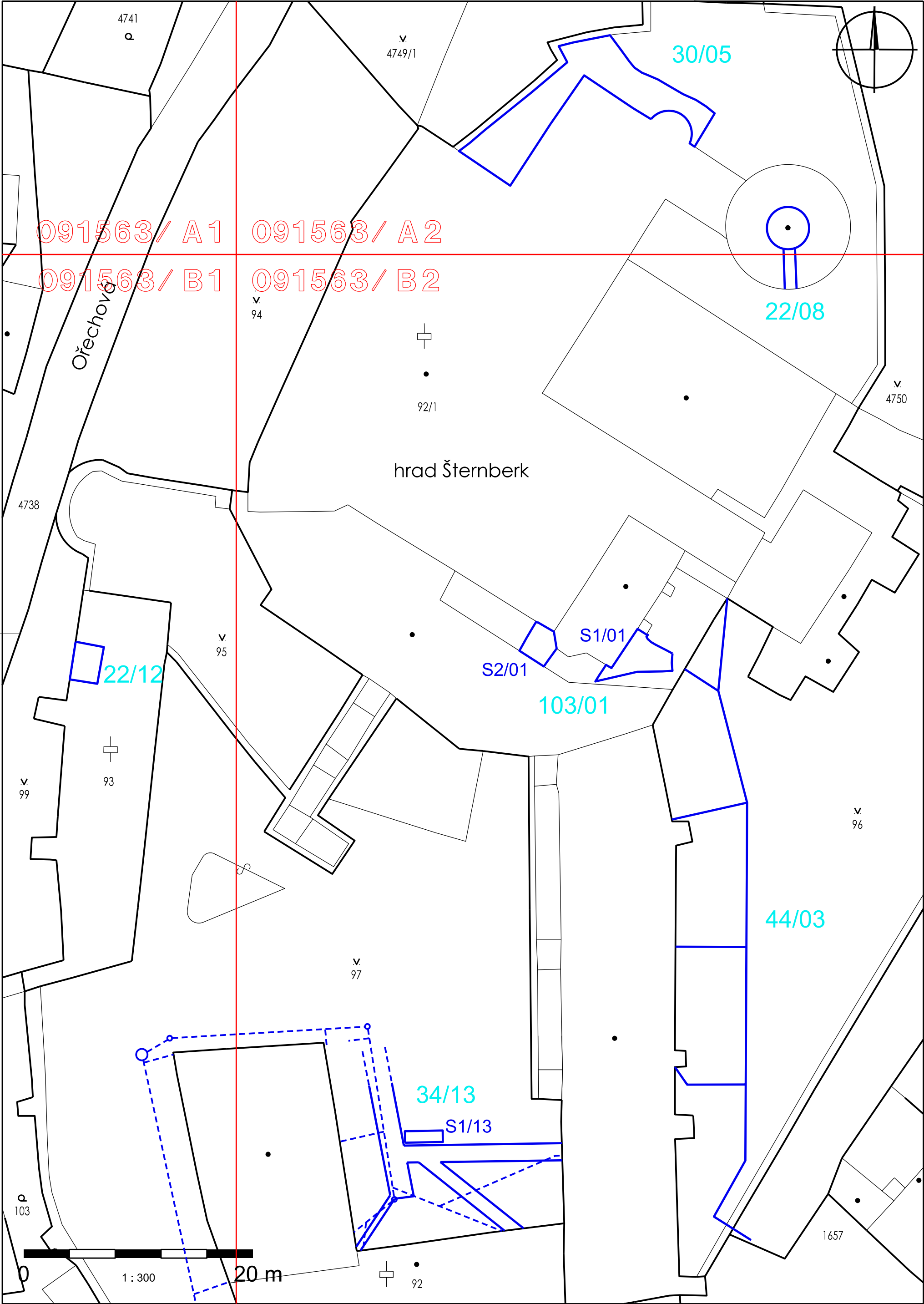
Plán 14: Čtverec 091563/C1/A2, 1: 500.

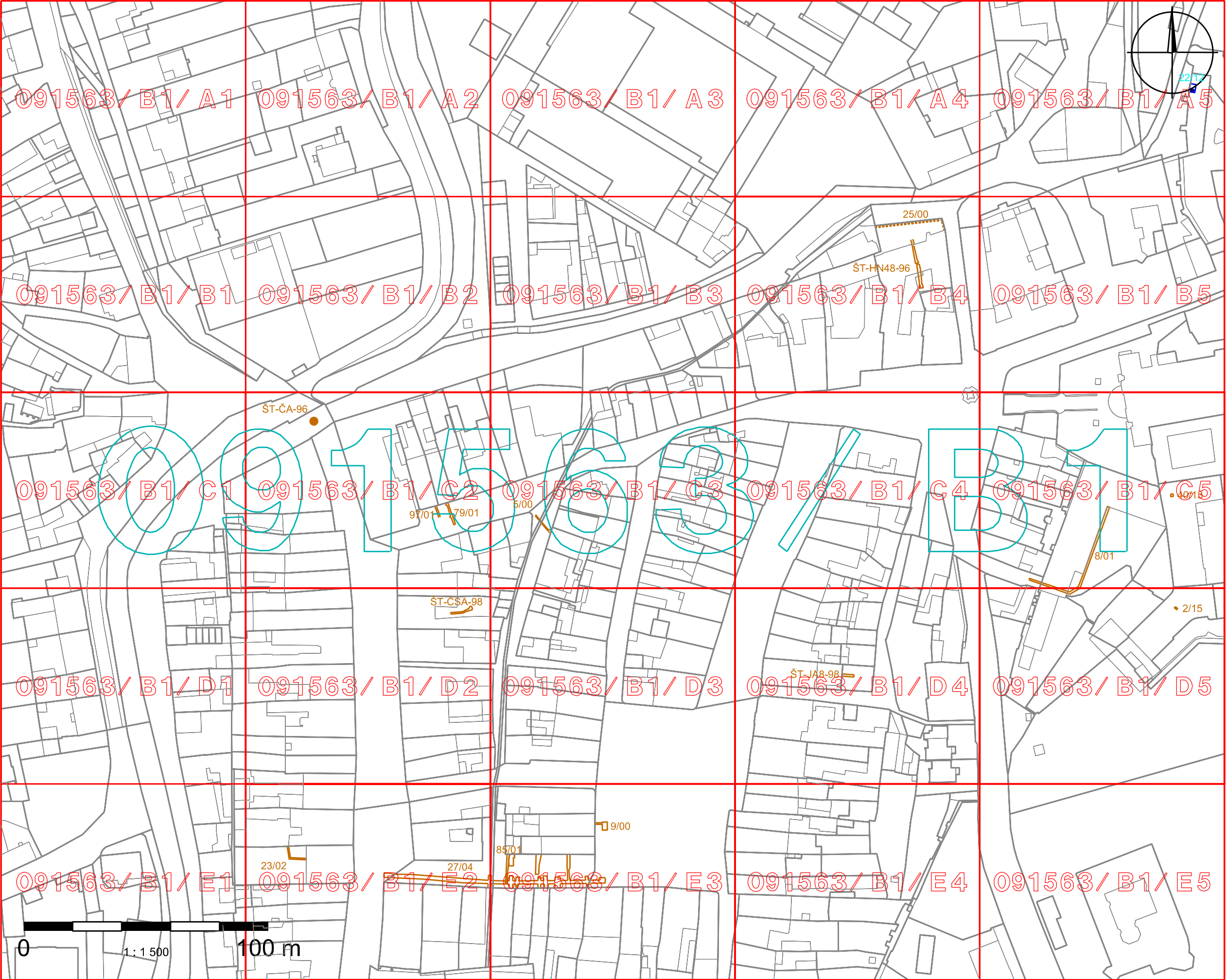
Plán 15: Čtverec 091563/C1/A3, 1: 500.

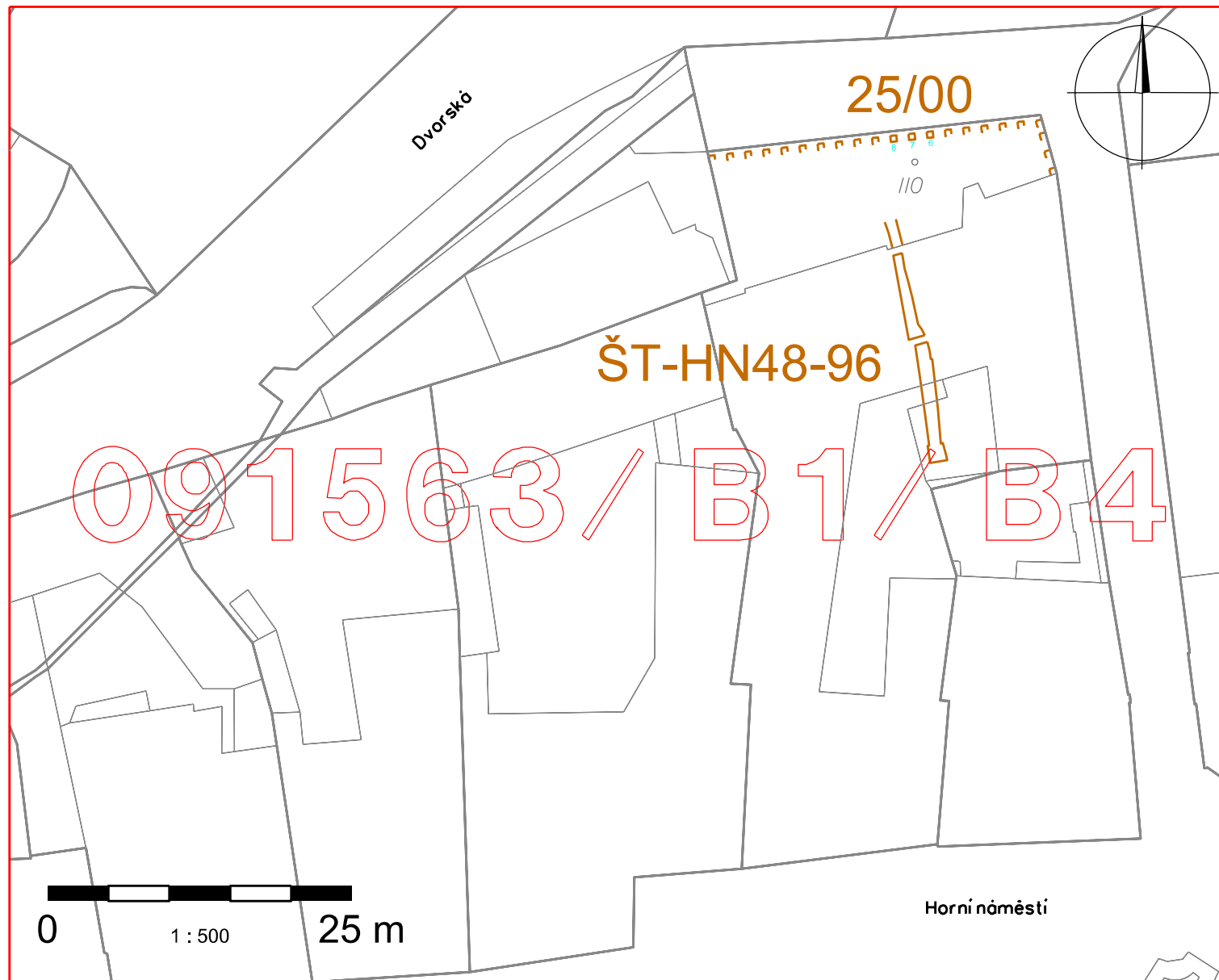
Plán 16: Čtverec 091563/C1/D2, 1: 500.

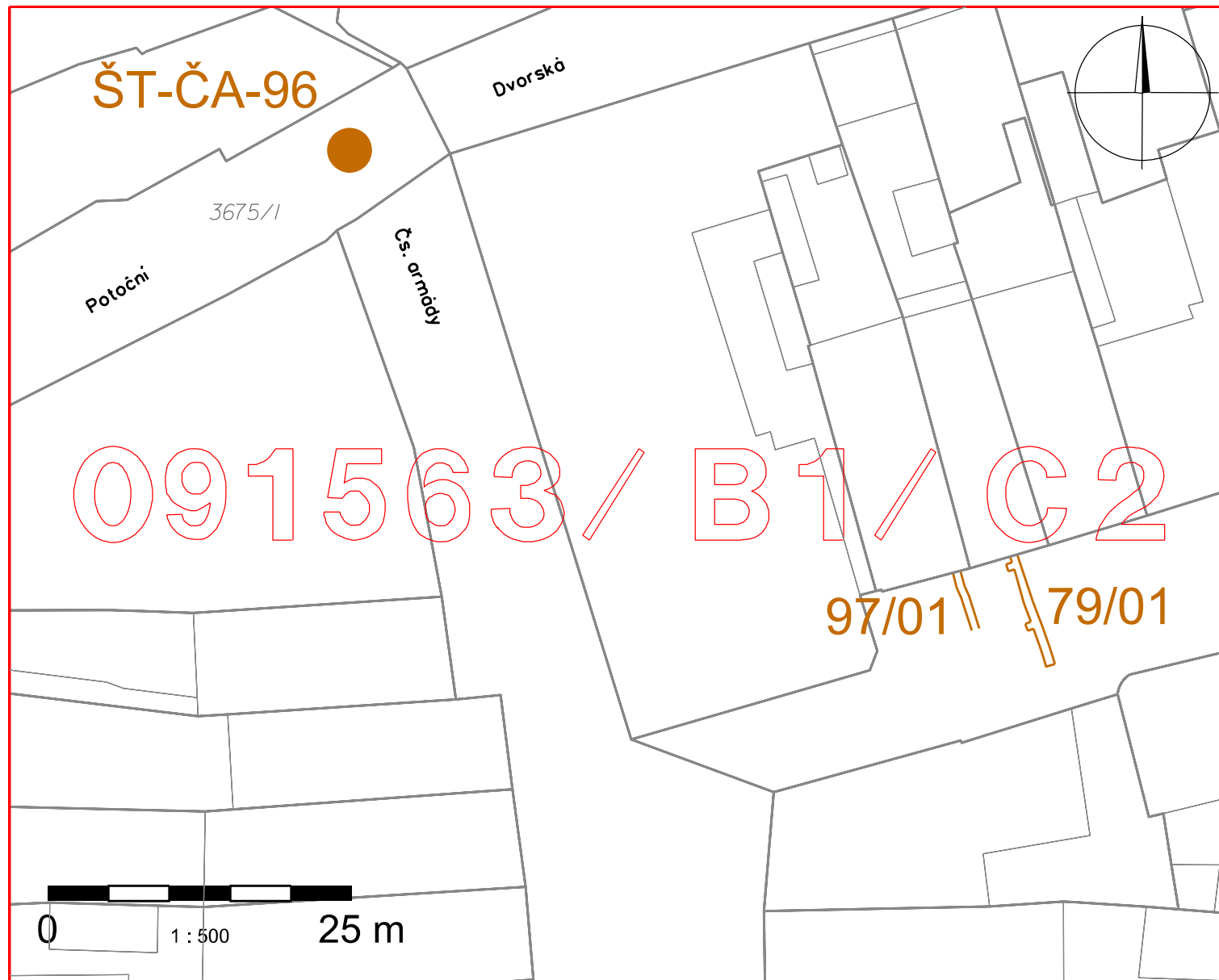
Plán 17: SH Šternberk. Zdiva zachycená archeologickými výzkumy v měřítku 1:300.

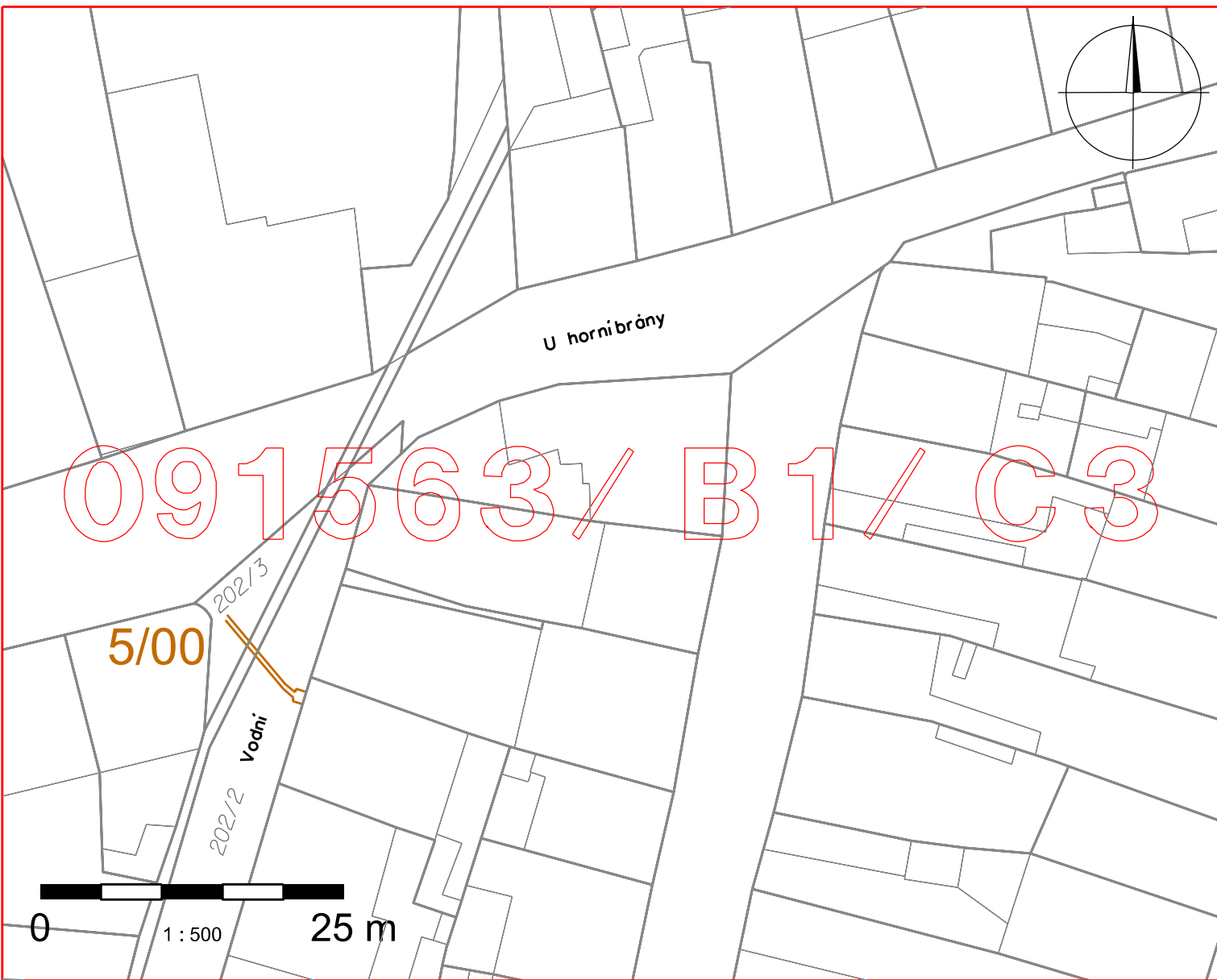

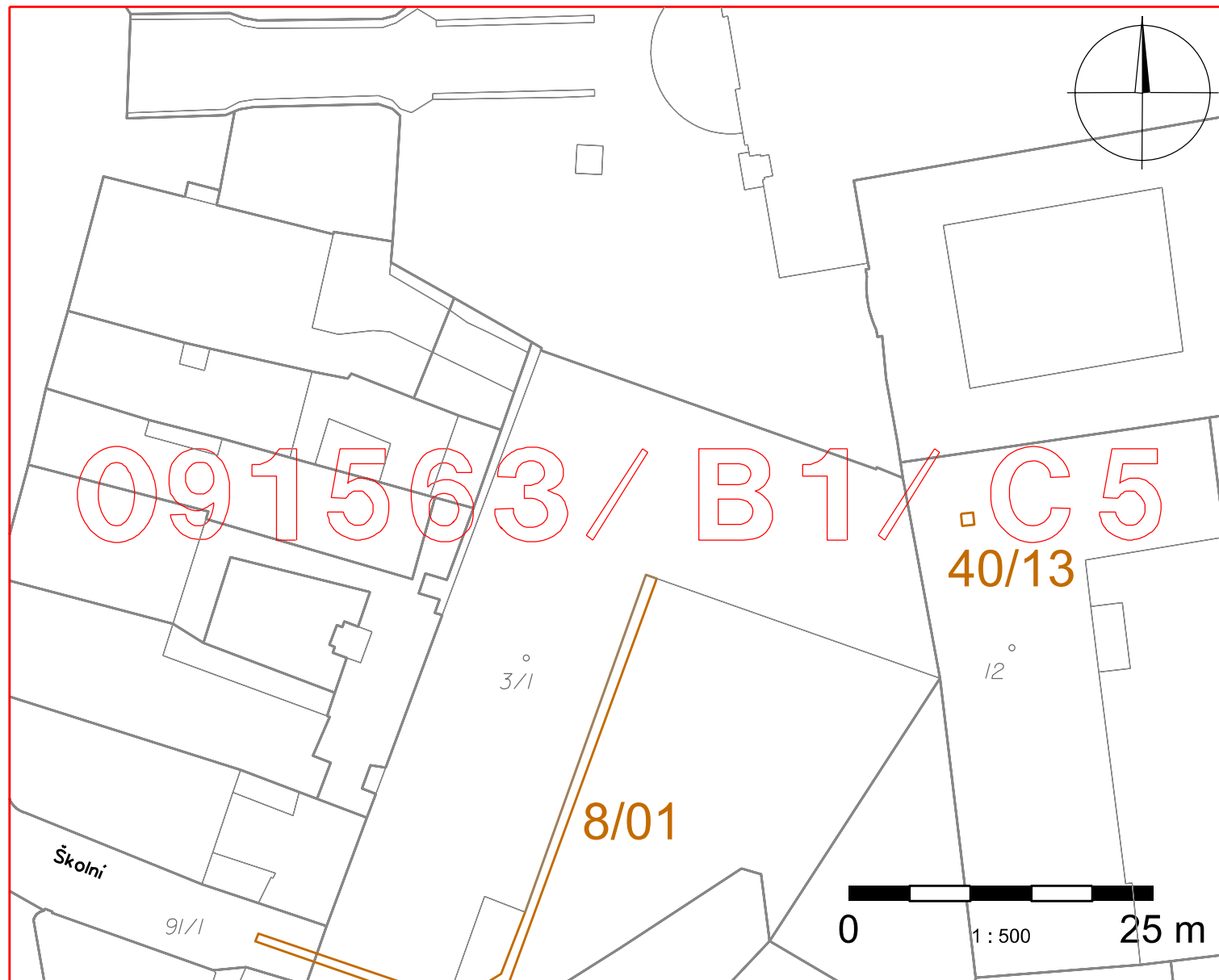

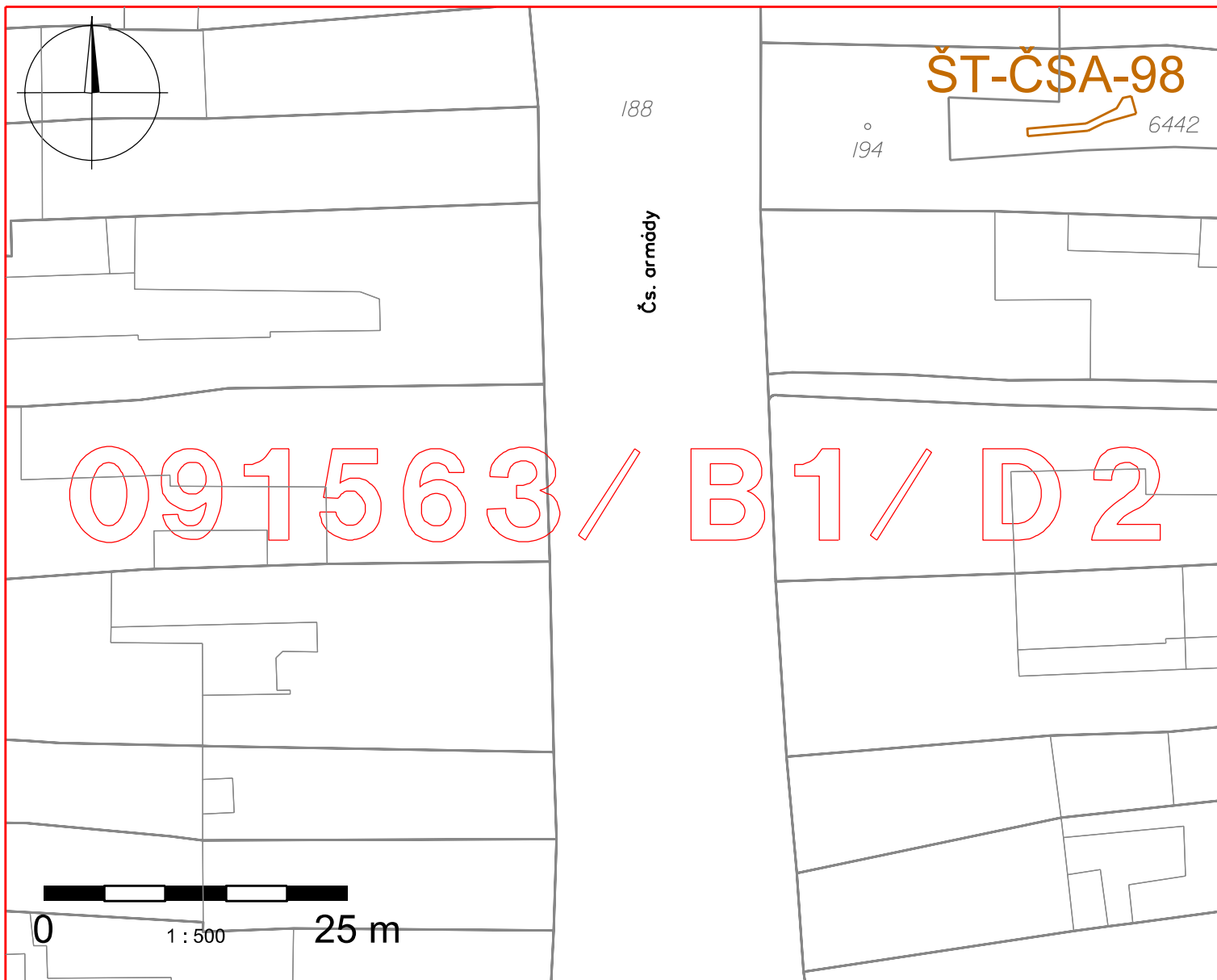

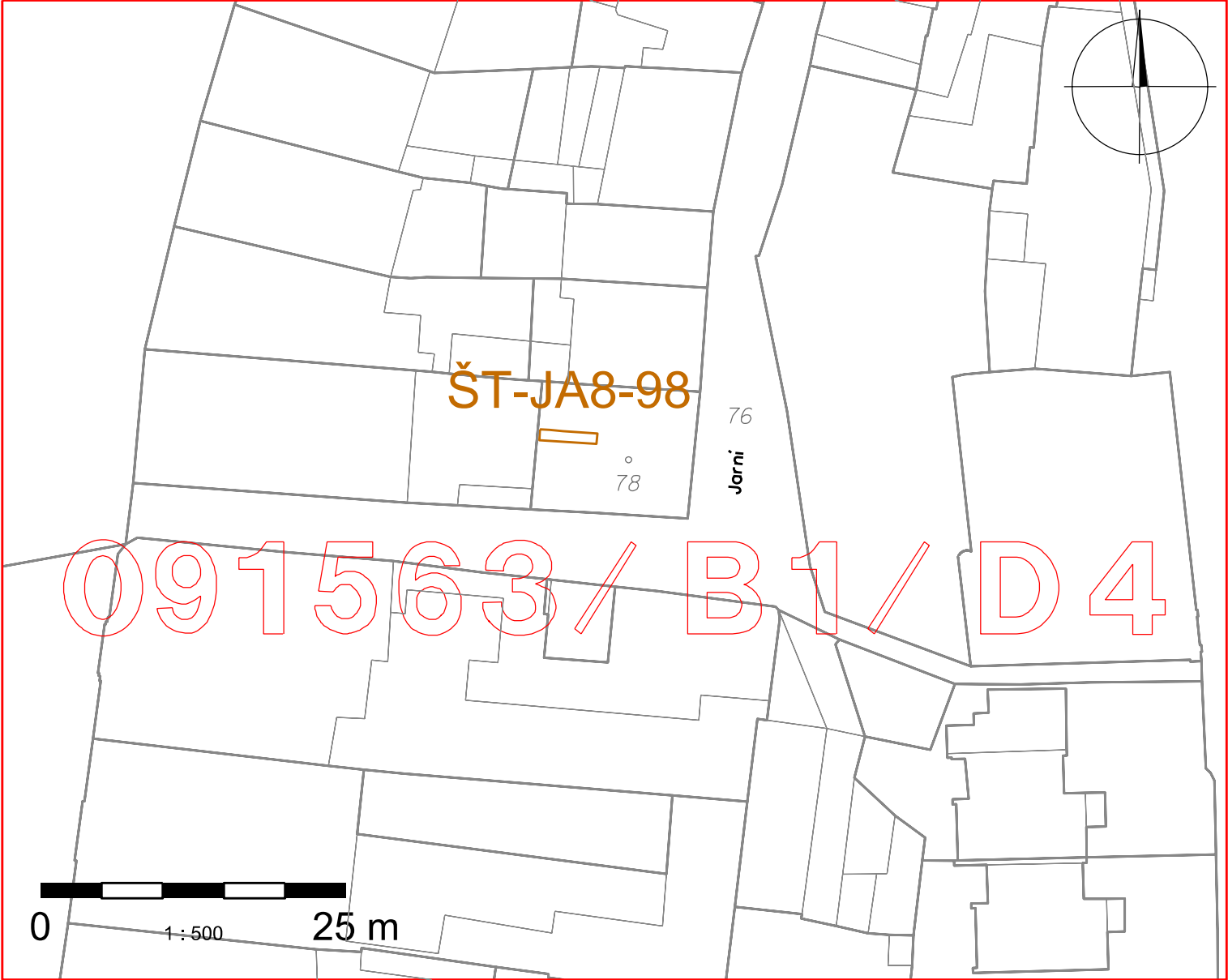

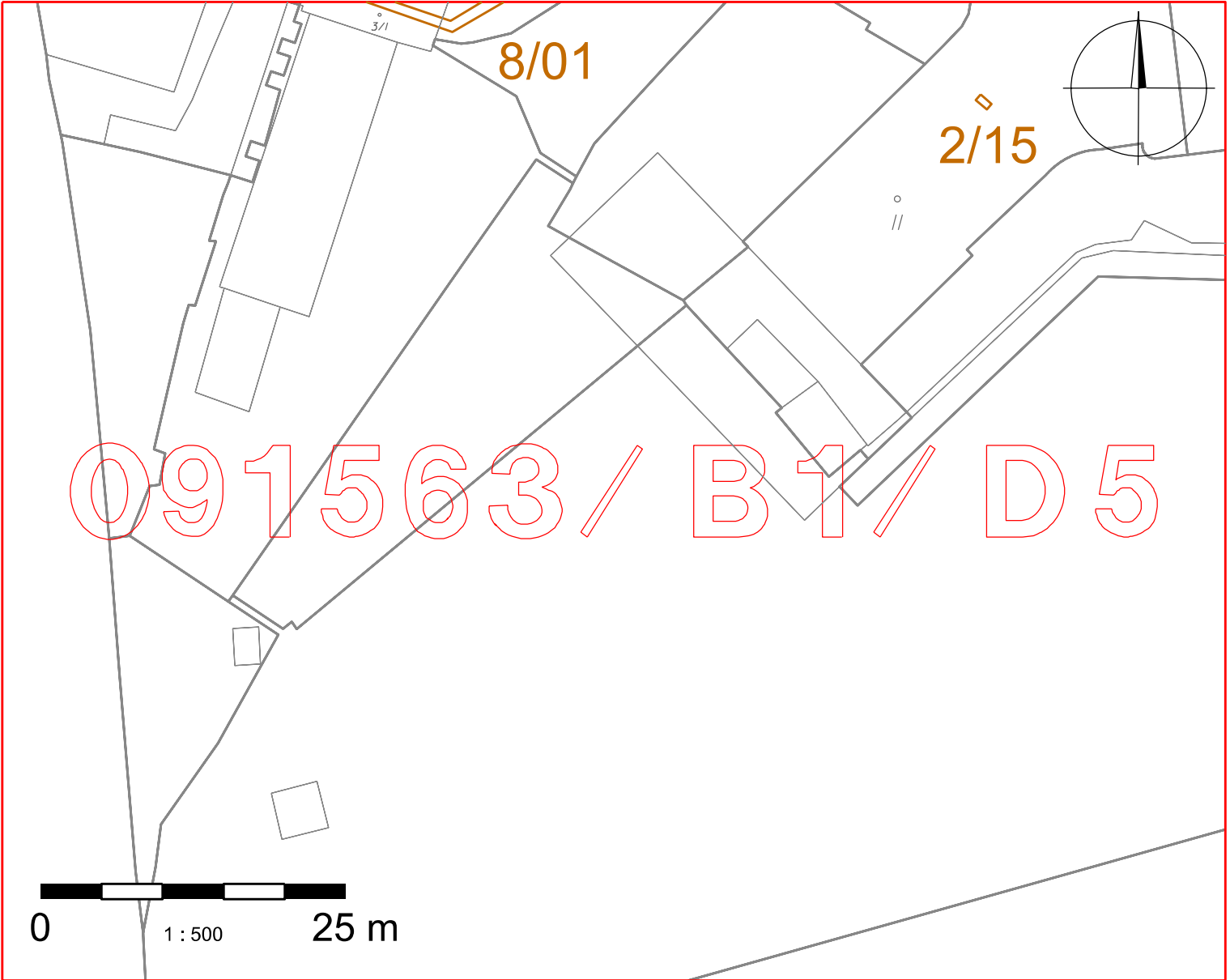

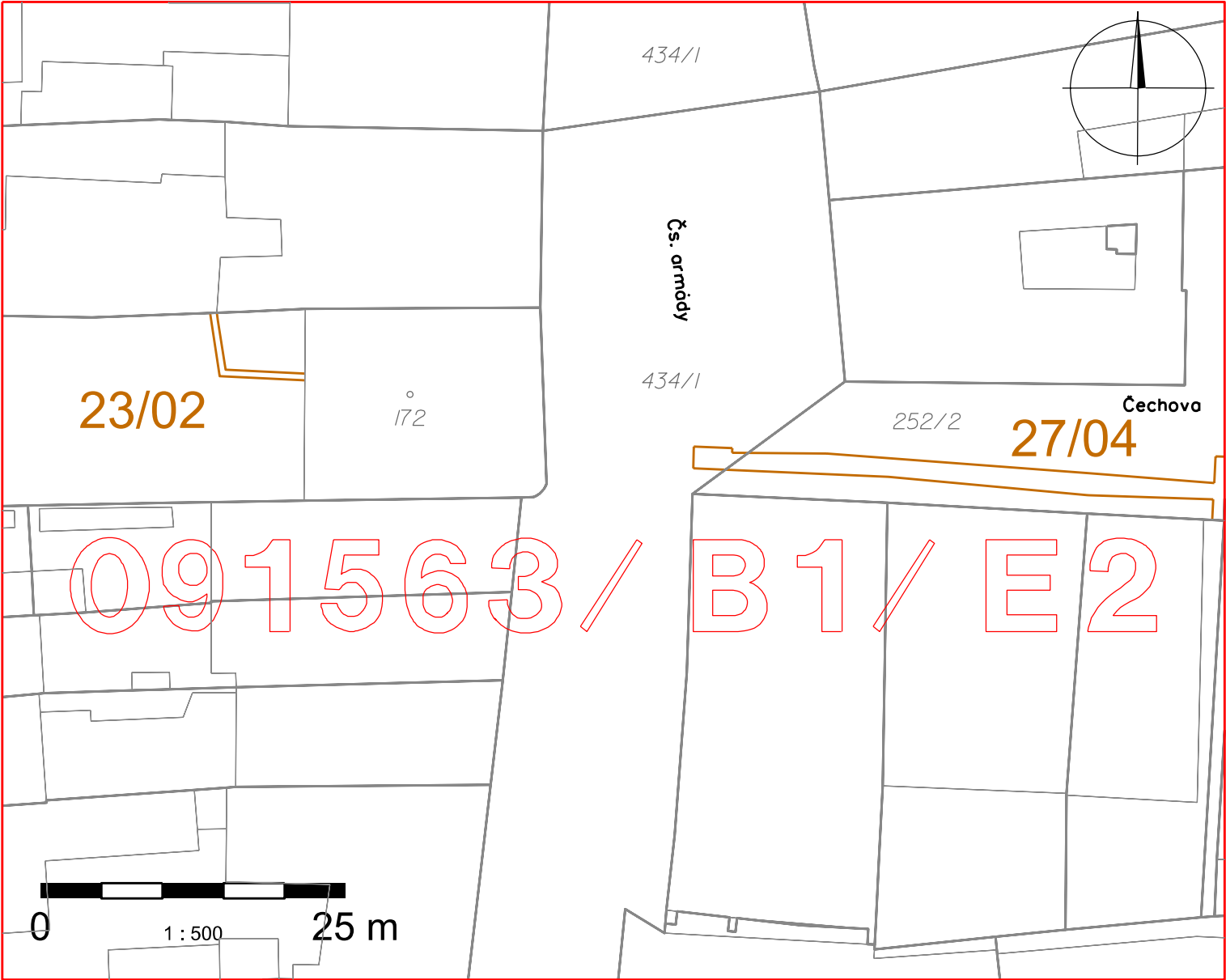

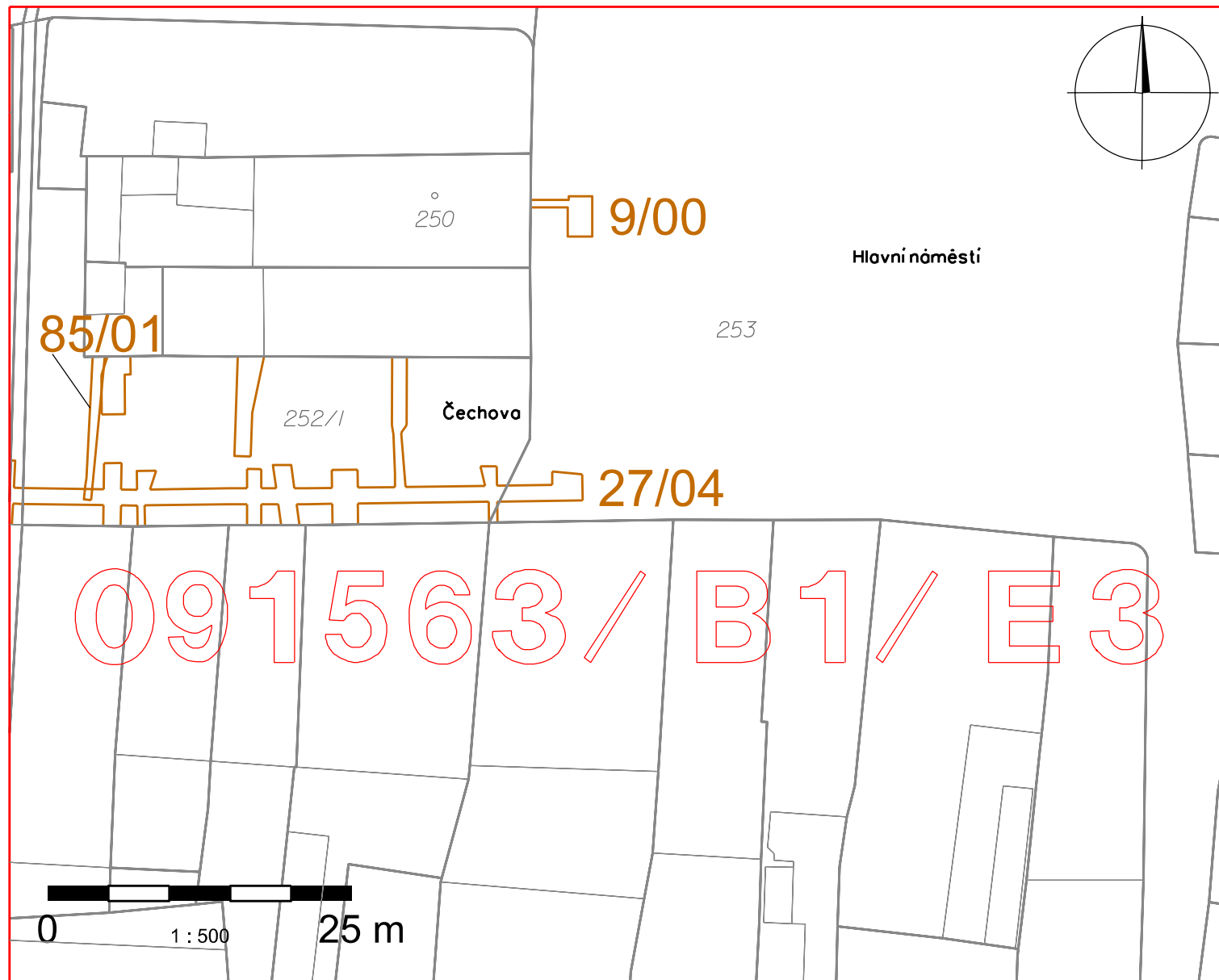

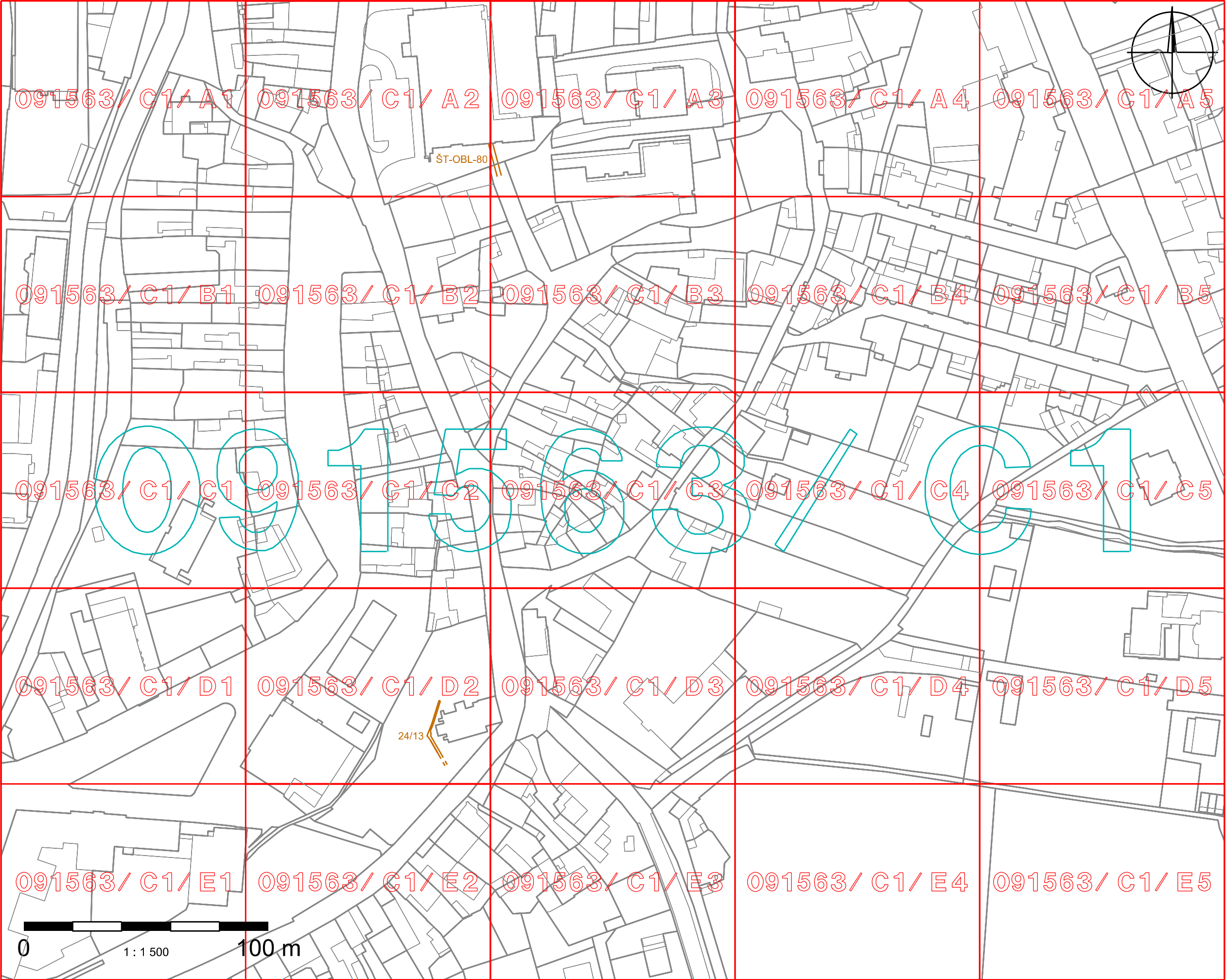

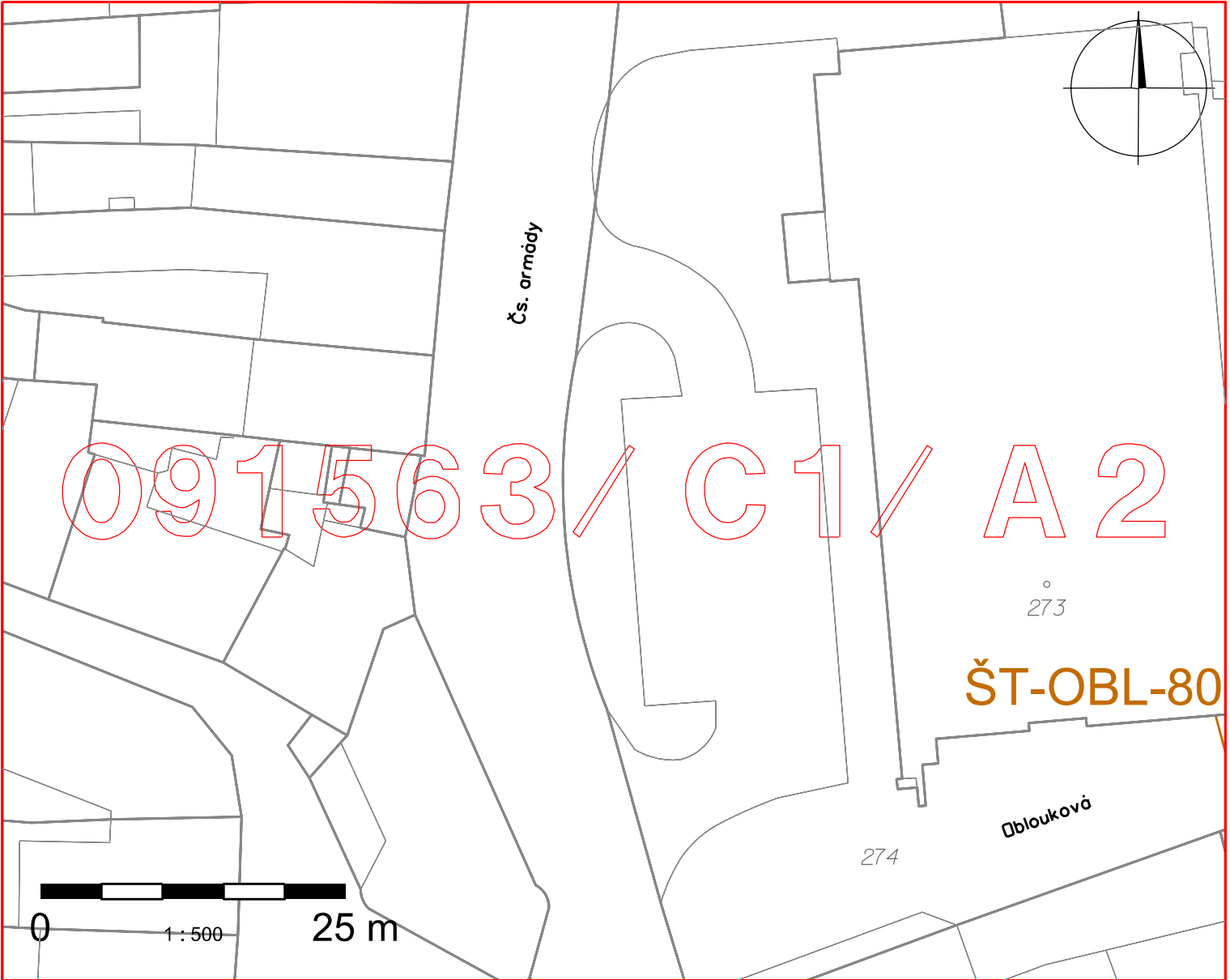

091563 / C1 / A2

Čs. armády

273

ŠT-OBL-80

Oblouková

274

0

1:500

25 m

